

Styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds berättelse över fondens verksamhet och förvaltning under 2011

Innehållsförteckning

Förord.....	2
Översikt över den forskningsstödande verksamheten under 2011	5
Stödformer, arbetssätt och kvalitetsbedömning.....	5
Beviljade forskningsanslag	7
Områdesgrupper	18
Riktade satsningar	20
Internationellt samarbete	27
Samarbete med riksdagen.....	30
Rönnbergsska donationerna.....	30
Nils-Eric Svenssons fond	31
Bidrag till lokalkostnader och indirekta kostnader	31
Information, webbplats och årsbok	32
Uppföljning och utvärdering	33
Förvaltningsberättelse	35
Den finansiella verksamheten – tio år i sammandrag.....	45
Tabell 1 Finansiellt resultat (KSEK)	48
Resultaträkning (KSEK).....	50
Kassaflödesanalys (KSEK)	53
Redovisnings- och värderingsprinciper.....	55
Värdering materiella anläggningstillgångar	55
Värdering finansiella anläggningstillgångar.....	55
Värdering omsättningstillgångar	56
Värdering skulder	56
Beviljade forskningsmedel.....	56
Eget kapital	56
Noter (belopp i KSEK).....	58
Balansposters bokförda värde och jämförande marknadsvärden (KSEK).....	71

Förord

Årsberättelsen från Riksbankens Jubileumsfond (RJ) innehåller två delar: en genomgång av RJ:s anslag till forskning och en redovisning för finansförvaltning och ekonomi. Bokslutet för 2011 visar att tillgångarnas marknadsvärde under året har gått ned med cirka 4 procent. Vi gör årligen ett så kallat stress-test för att mäta RJ:s finansiella styrka, och tack vare goda resultat under en följd av år kan RJ under 2012 behålla samma anslagsvolym som 2011. Dessutom innebär en del administrativa åtgärder att våra resurser kan utnyttjas effektivare än tidigare. Det är en styrka att RJ som fristående stiftelse förmår agera kontracykliskt i förhållande till finansmarknadens svängningar och inte automatiskt tvingas följa med i dem. Jag vill understryka att RJ enbart finansierar ansökningar som håller hög vetenskaplig kvalitet. Blir det, som under 2011, budgeterade medel över återgår dessa till stiftelsekapitalet.

Ledstjärnan – visionen – för RJ:s arbete är att RJ ska vara en ledande finansiär inom humaniora och samhällsvetenskap, en finansiär som utvecklar och förnyar forskningen. RJ utnyttjar sin handlingsfrihet till att arbeta probleminriktat och flexibelt. Vi kan inte göra allt utan måste fokusera och använda ett begränsat antal stödformer. Vi följer vad som sker i omvärlden och tar hänsyn till utvecklingen i vårt beslutsfattande. Liksom hittills under sin snart 50-åriga historia ska RJ göra forskningsinsatser som är unika för stiftelsen. Tack vare dem har kvaliteten och mångfalden i svensk forskning kunnat stärkas.

Sverige har höga ambitioner som kunskapsbaserat samhälle. Med tanke på prioriteringarna både i svensk och i europeisk forskningspolitik under det senaste decenniet är det viktigt att RJ fortsätter att agera för att stärka den humanistiska och samhällsvetenskapliga forskningens position. Utan humanisternas och samhällsvetarnas frågor – och utan deras resultat – blir det svårt att hantera globala utmaningar som fattigdom, korruption, ohälsa och konflikter. I en situation då bristerna i de politiska och finansiella systemen blir alltmer påträngande, framstår det som bisarrt att de forskningsområden som kan bidra med nytänkande och handlingsalternativ närmast systematiskt nedprioriteras i Sverige!

Nuets och framtidens öppenhet innebär att Sverige behöver en forskningspolitik som utifrån en helhetssyn för samman olika vetenskapliga specialiteter. Forskare från olika vetenskapliga fält måste ha möjlighet att på likartade villkor undersöka naturfenomen, sociala processer, kulturella tolkningar, etiska normer och tänkesätt både integrerat och ur skilda vetenskapliga perspektiv. De resultat och värden som samhällsvetare och humanister frambringar har också strategisk betydelse, inte enbart de tekniska, naturvetenskapliga och medicinska.

Humaniora och samhällsvetenskap framstår dock som mindre integrerade i internationell forskning än naturvetenskap och medicin. Det är uppenbart att

denna forskning skulle kunna få större internationellt genomslag om studierna blev mera komparativa och resultaten mera generaliserbara. Att främja internationella kontakter är en av RJ:s grundläggande uppgifter som anges i våra stadgar. Vi gör det redan, och vi är givetvis redo att ta nya initiativ för att möjliggöra samarbeten mellan forskare från flera stater, eller rent av världsdelar.

RJ följer upp och utvärderar beviljade anslag. Från vår sida finns ett inslag av kontroll men ännu mer en önskan att se hur forskningen framskrider. En svaghet med utvärderingar av forskning är att det kan dröja länge innan effekterna av ett anslag ses. Givetvis tas resultaten för det mesta omedelbart emot av kolleger och påverkar den inomvetenskapliga diskussionen och kunskapstillväxten. Att vikten och värdet omtolkas med tiden ligger i sakens natur. Riktigt intressant, men svårast, är det att visa på de långsiktiga, djupgående effekterna. Olof Peterssons nya bok *Statsvetaren* om Jörgen Westerståhl, professor vid Göteborgs universitet mellan 1952 och 1982, ger oss dock intressanta möjligheter att se nyttan i olika tidsperspektiv. Boken är för övrigt mycket läs- och tänkvärd, förebildlig som biografi om en intellektuell. Westerståhl deltog lika aktivt i uppbyggnaden av forskning om opinionsbildning, medier, väljare och kommuner som i samhällsdebatten.

Westerståhl ledde ett av de allra första – och faktiskt också ett av de allra största genom åren – forskningsprogram som RJ har beviljat medel till. Temat 1965 var ”kommunal självstyrelse – kommunal indelning”. Forskarna i kommunalforskningsgruppen ställdes på ett sätt som inga andra svenska samhällsforskare före dem inför gemensamma, strategiska avgöranden i fråga om forskningsproblem, metoder och teorier. Detta ledde till ett helt nytt behov av intensivt samarbete mellan de statsvetenskapliga institutionerna. Forskningsresultatens potential och relevans var hög; det visade sig direkt, inomvetenskapligt såväl som samhällsligt. De spreds till beslutsfattare och användes i den politiska debatten, till exempel diskussionen om framtiden för den lokala demokratin i samband med de då aktuella kommunsammanslagningarna. Andra rön visade att de politiska partierna höll på att mista karaktären av medlemspartier. Med ett ännu längre tidsperspektiv framträder nyttan och effekterna även på andra sätt. Samordningen av seminarieuppsatser och av avhandlingsämnen bidrog till att åstadkomma mycket stimulerande vetenskapliga miljöer. Dessa attraherade många unga forskare, och i nästa steg fungerade kommunalforskningsprogrammet ”som en rekryteringsmaskin till chefspositioner i det svenska samhället”. Och går vi vidare så har vi än i dag användning av resultaten från forskningsprogrammet genom att det ökade insikterna om hur det demokratiska samhället kan möta folkstyrelsens praktiska problem.

Det finns goda skäl att på liknande sätt som i fråga om kommunalforskningens nytta återkomma till de långsiktiga, djupgående effekterna av all annan forskning som RJ finansierar. I det sammanhanget finns det givetvis all anledning att också beakta betydelsen av att undervisningen vid universitet

och högskolor bygger på en solid vetenskaplig grund. Utbildningen är förmodligen ett av de bästa sätten att sprida forskningens resultat.

RJ:s möjlighet att nå framgång är i hög grad beroende av alla de människor som medverkar i arbetet: beredningsgrupperna, sakkunniga, finanskommittén, områdesgrupperna, medarbetarna och styrelsen. Ert omdöme och engagemang och er insiktsfullhet är grundvalen för RJ:s arbete. Till er alla går min tacksamhet för ett gott samarbete under 2011!

Göran Blomqvist

Vd

Översikt över den forskningsstödjande verksamheten under 2011

Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond (RJ) stöder kvalificerad forskning i form av anslag till enskilda forskare eller forskargrupper. Enligt RJ:s stadgar 2 § andra stycket ska företräde ges åt ”forskningsområden, vilkas medelsbehov inte är så väl tillgodosedda på annat sätt”. Detta har sedan tillkomsten av Kulturvetenskapliga donationen i början av 1990-talet tolkats så att RJ i första hand ska ge anslag åt humaniora, samhällsvetenskap, juridik och teologi. Med tanke på den nutida debattens ensidiga inriktning, är det viktigt att hålla i minnet att också de humanistiska och samhällsvetenskapliga ämnena och forskningsresultaten har strategisk betydelse, inte enbart de tekniska, naturvetenskapliga och medicinska. Däremot har forskare inom humaniora och samhällsvetenskap ofta större svårigheter än dessa kolleger att formulera hur deras bidrag till samhället ser ut.

RJ verkar aktivt inom ett vidsträckt fält. Detta ställer krav på bred kompetens hos de forskare som medverkar i styrelse och beredningsgrupper. RJ består därutöver av personer med ekonomisk och politisk sakkunskap. Med denna personsammansättning representerar stiftelsen en bred erfarenhet. RJ kan sägas fungera som allsidigt kontaktorgan mellan olika forskningsområden, liksom mellan forskningen och andra centrala samhällsintressen.

RJ arbetar med ett begränsat antal ordinarie stödformer. Avsikten är att de beviljade beloppen ska vara så stora att RJ:s anslag attraherar de främsta forskarna. Särskilt intressanta och värdefulla har de åtgärder visat sig vara som är unika för RJ. Tack vare dem har kvaliteten och mångfalden i svensk forskning kunnat stärkas. RJ inriktar sig på hela forskningsprocessen genom att även bevilja stöd till tryckning, översättning och publicering med open access. RJ utnyttjar sin handlingsfrihet till att arbeta probleminriktat och flexibelt, inklusive att åstadkomma samfinansiering av angelägen forskning. Härigenom kan bidragen från RJ få stor hävstångseffekt.

I det följande ges i första hand en översikt över de nya forskningsstöd som har beviljats under 2011. Även pågående fleråriga aktiviteter redovisas. För ytterligare information, se RJ:s webbplats (www.rj.se).

Stödformer, arbetssätt och kvalitetsbedömning

RJ finansierar i första hand samhällsvetenskaplig och humanistisk forskning, men också juridik och teologi. Stiftelsen medverkar i gränsöverskridande forskningsprojekt i vilka forskare från olika discipliner, fakulteter, lärosäten eller länder samarbetar. Medicinsk forskning om åldrandets och barnårens sjukdomar stöds genom Erik Rönnerbergs båda donationer, vilka RJ förvaltar.

RJ:s insatser ska bidra till att ny forskning kan komma till stånd, liksom till att konsolidera och förbättra redan etablerad vetenskap. Målsättningen är att ge svensk forskning inom RJ:s verksamhetsområde förutsättningar att nå en internationellt framträdande ställning. I den nu gällande stödordningen, som introducerades 2005, finansierar RJ forskning i form av program, projekt, infrastrukturella projekt samt forskningsinitiering. Anslag till program, projekt och infrastruktur utlyses samordnat en gång per år. Anslag till forskningsinitiering, vanligtvis konferenser och vetenskapliga nätverk, kan sökas fortlöpande. Härutöver gör RJ riktade insatser mot forskningsområden som identifierats i första hand genom arbetet i stiftelsens områdesgrupper. Forskningsystemet är betjänt av tematiska, proaktiva insatser som komplement till de forskarinitierade projekten. RJ bör därför fortsätta att arbeta efter två linjer, dels finansiera högkvalitativa ansökningar från forskarna själva (den så kallade bottom up-principen), dels göra sådana riktade insatser som kan utveckla svensk forskning inom humaniora och samhällsvetenskap och stärka dess internationella ställning.

Beredningen av ansökningar till program, projekt och infrastruktur sker i två steg. Programansökningar bedöms i en första omgång av en särskild panel med enbart utländska ledamöter, som gör det första urvalet. I andra omgången granskas dessa utvalda ansökningar av externa, internationella sakkunniga, varefter en panel genomför en hearing med de berörda forskargrupperna. Ansökningar om projekt och infrastruktur behandlas i den första omgången av en eller flera av RJ:s beredningsgrupper, som avgör vilka ansökningar som bör gå vidare. De kvarvarande sökandena inbjuds därefter att inge en längre, mer utvecklad ansökan, vilken sedan bedöms av minst två externa sakkunniga. Dessas utlåtanden ingår i underlaget för beredningsgruppernas slutliga ställningstagande.

I beredningsgrupperna för projektansökningar ingår några av styrelsens ledamöter och suppleanter (forskare och riksdagsledamöter) samt ett antal såväl svenska som utländska forskare. Inför beslutet om de infrastrukturella projekten används, förutom utlåtanden av sakkunniga, även hearing med sökande.

Varje ansökan bedöms i förhållande till vetenskapliga kvalitetskriterier och till internationell standard. I alla sammanhang ges ansökningar med internationell anknytning särskild prioritet. I de fall ansökningarna aktualiserar forskningsetiska frågor, ska dessa prövas efter samma normer och på samma sätt som vid ansökan till Vetenskapsrådet (VR). Frågor om jäv hanteras i enlighet med av RJ:s styrelse fastställda riktlinjer. Besluten om forskningsmedel fattas av RJ:s styrelse.

Alla beviljade projekt ska redovisas i enlighet med sina kontraktsvillkor. Detta betyder i normalfallet att anslagsmottagare senast 15 månader efter projekttidens slut ska skicka in en vetenskaplig slutredovisning och de publikationer som projektet genererat. Samtidigt lämnas ekonomisk slutrapport in.

RJ prövar fortlöpande sina arbetsformer. Kansliet har under 2011 bland annat inbjudit ledningarna för Wallenbergstiftelserna respektive HS-rådet

inom VR, liksom expertis på forskningsetisk prövning av ansökningar och på de så kallade strategiska och excellenta forskningssatsningarna. Härutöver gör RJ uppföljningar och utvärderingar av sina anslag; detta arbete redovisas nedan i ett särskilt avsnitt. Med tanke på den hårda konkurrensen om anslag, är det viktigt att få kunskap om effekterna av RJ:s insatser för svensk forskning.

Tabell 1 Beviljade forskningsmedel 2011 per donation (belopp tkr)

Jubileumsdonationen	134 030
Kulturvetenskapliga donationen	197 925
Erik Rönnerbergs donation för forskning om åldrande och åldersrelaterade sjukdomar	600
Erik Rönnerbergs donation för forskning om sjukdomar under de tidiga barnåren	200
Summa	332 755

Beviljade forskningsanslag

Som framgår av tabell 1 har RJ under det gångna året beviljat cirka 333 miljoner kronor i anslag till forskningsändamål. Anslagens fördelning på Jubileumsdonationen respektive på Kulturvetenskapliga donationen framgår av tabell 2 och 3. Alla nya anslag till projekt och program beviljas i form av engångsanslag. Trycknings- och översättningsbidrag för forskning som finansieras av RJ finansieras inom de årliga budgetramarna, liksom anslag till publicering med open access. Ansökningar till de förstnämnda ändamålen behandlas fortlöpande av arbetsutskottet. Med översättningsanslagen till RJ-forskare vill styrelsen förbättra den svenska forskningens möjligheter att delta i den internationella vetenskapliga diskussionen.

Tabell 2 Beviljade forskningsmedel 2011 ur Jubileumsdonationen (belopp tkr)

Projektslag (ytterligare specifikation ges i tabellerna 5–6)	120 302
Samarbete med riksdagen	450
Riktade insatser	0
Nils-Eric Svenssons fond	400
Arvode till sakkunniga	791
Ersättning till adjungerade	3 090
Konferenser, information	2 884
Områdesgruppen för mål och resultat i offentlig verksamhet	2 253
Områdesgruppen för tvärkulturella, regionala och transnationella studier	1 105
Områdesgruppen för forskning om förmodernitet	2 405
Områdesgruppen för teknisk utveckling och institutionell förändring i det tidiga 2000-talet	350
Summa	134 030

Tabell 3 Beviljade forskningsmedel 2011 ur Kulturvetenskapliga**donationen (belopp tkr)**

Infrastrukturellt stöd (ytterligare specifikation ges i tabell 7)	23 150
Program (ytterligare specifikation ges i tabell 4)	58 300
Riktade insatser (ytterligare specifikation ges i tabell 8)	80 800
Forskningsinitiering	12 896
Internationellt samarbete	17 956
Övriga bidrag till forskning och kulturliv	3 931
Arvode till sakkunniga	892
Summa	197 925

Program

Program är Riksbankens Jubileumsfonds stödform för stora forskningsuppgifter som kräver insatser upp till åtta år av en större forskargrupp. År 2011 kom 22 ansökningar om programmedel in, vilket var i nivå med föregående år. Beredningsgruppen beslutade att föra 7 av dessa vidare till beredning i en andra omgång. Med ledning av utlåtandena från internationella experter och hearingar med forskargrupperna föreslog beredningsgruppen RJ:s styrelse att bevilja docent Ingela Bergman 27,6 miljoner kronor till programmet "Kultur-arv, landskap och identitetsprocesser i norra Fennoskandien", förlagt till Silvermuseet i Arjeplog, samt bevilja professor Fredrik Ullén 29,2 miljoner kronor till programmet "Den musicerande människan – kultur och arv i samspel", förlagt till Karolinska Institutet. År 2011 utlystes medel till program för sjunde gången och totalt har nu 16 forskargrupper beviljats programstöd. Några av dem har framgångsrikt sökt och fått ytterligare finansiering, bland annat från EU:s 7:e ramprogram, och de har uppenbarligen potentialen att utvecklas ytterligare som framstående forskningsmiljöer.

Tabell 4 Antalet programansökningar 2011 och beviljade ansökningar (belopp tkr) fördelade efter ämnesområde och kön på projektledarna

ÄMNE	ANTAL	KVIN NOR	MÄN	SÖKT BELOPP	ANTAL BEVILJADE	BEVILJAT BELOPP
arkeologi	1	1		19 271	1	27 600
ekonomisk historia	1		1	17 133		
filosofi	2	1	1	66 548		
företagsekonomi	1	1		15 081		
klassiska språk/antikens kultur	1		1	27 800		
konst/estetiska ämnen	1	1		26 755		
lingvistik	1	1		20 493		
medicin	2	1		6 945	1	29 200
musikvetenskap	1		1	23 375		
nationalekonomi	1		1	25 477		
pedagogik	2	1	1	44 858		

ÄMNE	ANTAL	KVIN NOR	MÄN	SÖKT BELOPP	ANTAL BEVILJADE	BEVILJAT BELOPP
religionsvetenskap	1	1		55 395		
sociologi	4	1	3	55 764		
statsvetenskap	3	1	2	76 450		
Summa	22	10	12	511 345	2	56 800
Övrigt	1			1 500	1	1 500
Summa	1			1 500	1	1 500
Summa total	23			512 845	3	58 300

Projekt

Ett projekt avser en forskningsuppgift som vanligen utförs under högst tre år av en enskild forskare eller en mindre forskargrupp; de senare utgör mellan 20 och 25 procent av de beviljade anslagen. Projekten ger viktiga möjligheter för forskare i olika stadier av karriären att pröva nya idéer: denna stödform gynnar den fria grundforskningen. Med varje anslag följer ett bidrag till kostnader för publicering med open access, liksom till andra kostnader för konferensresor, inköp av utrustning, litteratur och liknande. Avsikten är att den som får ett RJ-anslag ska kunna koncentrera sig på sin forskning och slippa söka kompletterande finansiering. Söktrycket fortsätter att vara mycket högt, och beviljandekvoten är endast 5,9 procent trots att en del av budgeterade medel för program i stället togs i anspråk för projekt. Under 2011 beviljade RJ:s styrelse anslag till nedanstående nya projekt:

Projektanslag 2011 (belopp kr)

PROJEKTTLEDARE	PROJEKTTITEL	LÄROSÄTE	BEVILJAT BELOPP
Docent Roger Andersson	Heliga Birgittas uppenbarelser på fornsvenska. En modern utgåva av bok 1	Historiska institutionen, Stockholms universitet	2 197 000
Forskarassistent Martina Björkman Nyqvist	Bekämpa barn- och mödradödlighet genom att experimentera med system för att leverera grundläggande sjukvård. Bevis från randomiserade kontrollstudier i Nigeria och Uganda	Institutionen för nationalekonomi, Handelshögskolan i Stockholm	2 796 000
Docent Paula Blomqvist	Den tredje sektorn i svensk äldreomsorg – varför så liten?	Statsvetenskapliga institutionen, Uppsala universitet	3 212 000
Docent Tobias Dahlkvist	Geniets patologi. Synen på geni och vansinne i medicin och vetenskap 1850–1930	Institutionen för litteraturvetenskap och idéhistoria, Stockholms universitet	2 106 000

PROJEKTLEDARE	PROJEKTTITEL	LÄROSÄTE	BEVILJAT BELOPP
Docent Christofer Edling	Kriminella nätverk och kriminell organisering – En nätverksansats	Institutet för Framtidsstudier	2 646 000
Docent Samuel Edquist	Vad bevaras i arkiven? Informationsvärdering, gallring och bevarande i svenska arkiv 1980–2010	Institutionen för ABM, Uppsala universitet	1 368 000
Docent Ann-Marie Ekengren	Medialisering av europeisk utrikespolitik – en jämförelse i tid och rum	Linnéuniversitetet Växjö	2 575 000
Fil.dr Erik Eliasson	Problem i den medelplatoniska kompatibilismen	Svenska Institutet i Rom	1 789 000
Professor Sven Erlander	Utgivningen av Tage Erlanders dagböcker	Matematiska institutionen, Linköpings universitet	592 000
Dr Martin Fredriksson	Piratkopieringens ideologi. En studie av piratkopiering, upphovsrätt och modernitet i Sverige, USA och Australien	Institutionen för studier av samhällsutveckling och kultur (Isak), Linköpings universitet	2 244 000
Professor Hillevi Ganetz	Vetenskapens pris. Samspelet mellan vetenskap och medier i den tv-sända Nobelbanan	Institutionen för etnologi, religionshistoria och genusvetenskap, Stockholms universitet	1 506 000
Fil.dr Ingrid Gustin	Spår av människor och möten under vikingatid. Föremål från finska fastlandet påträffade i Mälardalen	Arkeologiska institutionen, Lunds universitet	2 043 000
Patrik Hadenius	Utgivningsstöd till Forskning & Framsteg	Forskning & Framsteg	220 000
Fil.dr Sven-Donald Hedman	Jägarsamhälle i förvandling. Härdboplatser, rennäringar och samiska samhällen 800–1300 e.Kr.	Senter for samiske studier, Universitetet i Tromsø	2 610 000
Docent Johan Hegardt	Olov Janse – arkeolog och museiman mellan Indokina och kalla kriget	Statens historiska museum	3 279 000
Professor Claes-Fredrik Helgesson	Prövningar av värde. Om värderingspraktiken vid utformningen av medicinska experiment	Tema Teknik och social förändring, Linköpings universitet	3 455 000
Professor Barbara Hobson	Är välfärdsregimer av betydelse? Migration och omsorg/hushållsarbete i två institutionella kontexter, Sverige och Spanien	Sociologiska institutionen, Stockholms universitet	3 645 000

PROJEKTLEDARE	PROJEKTTITEL	LÄROSÄTE	BEVILJAT BELOPP
Professor Mikael Holmqvist	Ledarskapssamhällen – en studie av Djursholm	Företagsekonomiska institutionen, Stockholms universitet	1 990 000
Fil.dr David Jansson	Bilen och folkhemmet. Bilismens och mobilitets roll i skapandet av det moderna Sverige	Kulturgeografiska institutionen, Uppsala universitet	1 977 000
Fil.dr Birgitta Johansson	Känsla och frigörelse – sentimentala och melodramatiska inslag i kvinnors äktenskapsdramatik i det moderna genombrottet	Institutionen för litteratur, idéhistoria och religion, Göteborgs universitet	2 192 000
Fil.dr Sofia Johansson	Music use in the online media age. A qualitative study of music cultures among young people in Moscow and Stockholm	Institutionen för kultur och kommunikation, Södertörns högskola	5 211 000
Docent Alexandra Kent	Harmoni genom historien. Konflikthantering under kolonialtiden i Kambodja	Nordiska institutet för Asienstudier (Nias)	1 515 000
Docent Johan Kärnfelt	Kommunikativa praktiker i svensk amatörastronomi. Kunskapsflöden, informationsteknologier och kärlek till stjärnorna	Institutionen för idéhistoria och vetenskapsteori, Göteborgs universitet	3 601 000
Professor Urban Lindgren	Who is driving eco cars? The importance of social domains, economic incentives and geographical location	Kulturgeografiska institutionen, Umeå universitet	3 932 000
Lektor Lars Lundgren	Through the Iron Curtain. Early Transnational Broadcasting and Television Discourses	Institutionen för kultur och kommunikation, Södertörns högskola	1 423 000
Professor Niels Lynöe	Prioritizing in Health Care. The Reasonableness and Applicability of the Principles of Cost-Efficiency, Need, and Responsibility	Enheten för medicinsk etik, Karolinska Institutet	6 093 000
Fil.dr Karin Lövgren	I garderoben. Kvinnor, kläder och åldrande	Demografiska databasen, Umeå universitet	2 143 000
Professor Gunnar Malmberg	Familjenätverkens betydelse för livsstil och hälsa	Kulturgeografiska institutionen, Umeå universitet	2 944 000
Lektor Paula Mulinari	Det är bra så. En explorativ studie om dricks	Fakulteten för hälsa och samhälle, Malmö högskola	2 116 000

PROJEKTLEDARE	PROJEKTTITEL	LÄROSÄTE	BEVILJAT BELOPP
Ph.D. Lucia Naldi	Tillbaka till omvärlden – en undersökning av effekter av branschens kunskapsbas på överlevnad och tillväxt av nya företag	Internationella Handelshögskolan i Jönköping	1 983 000
Docent Hans Nilsson	Har farfars liv gjort mig sjuk?	Institutionen för studier av samhällsutveckling och kultur (Isak), Linköpings universitet	2 434 000
Docent Livia Olah	Lågt barnafödande i postindustriella samhällen – en okonventionell förklaringsmodell	Sociologiska institutionen, Stockholms universitet	4 348 000
Fil.dr Andreas Olsson	Aversioner i den sociala interaktionen. Hur påverkas skapandet av aversioner gentemot andra individer av social information?	Karolinska Institutet	2 428 000
Professor Peter Pagin	Tolkningskomplexitet	Filosofiska institutionen, Stockholms universitet	1 756 000
Docent Björn Petersson	Avsiktlighet och agentperspektiv	Filosofiska institutionen, Lunds universitet	1 311 000
Fil.dr Lena Rogström	Lexisering bakom kulisserna. En undersökning av lagkommissionens språkliga arbete inför 1734 års lag	Institutionen för svenska språket, Göteborgs universitet	1 461 000
Ekon.dr Svante Schriber	Förvärvsintensiva företag	Handelshögskolan i Stockholm	2 760 000
Fil.dr Barbara Schulte	Reglering av utbildning i Kina. En neoliberal global diskurs i en kommunistisk marknadskontext	Nordiska institutet för Asienstudier (Nias)	2 239 000
Docent Helena Stensöta	Förklaringar till minskade könsskillnader i Sveriges riksdag. Inomparlamentariska och utomparlamentariska faktorer	Statsvetenskapliga institutionen, Göteborgs universitet	2 427 000
Fil.dr Cecilia Strandroth	Osedd, ohörd och oanad. Svenskt naturfotografi och djurrepresentation ca 1890–1970	Konstvetenskapliga institutionen, Uppsala universitet	1 885 000
Docent Jenny Sundén	Urverk, mässing och korsetter. Politik och drömmar i steampunk-kulturer	Institutionen för genus, kultur och historia, Södertörns högskola	2 339 000

PROJEKTLEDARE	PROJEKTTITEL	LÄROSÄTE	BEVILJAT BELOPP
Ph.D. Anna Sundström	Livsstils- och socioekonomiska faktors roll för kognitiv nedsättning och demens	Centrum för befolkningsstudier, Umeå universitet	2 040 000
Ph.D. Patrik Sörqvist	Ett nytt perspektiv på selektiv uppmärksamhet. Finns det ett samband mellan hörselns kognitiva och fysiologiska mekanismer?	Akademien för teknik och miljö, Högskolan i Gävle	2 799 000
Docent Kristina Tamm Hallström	Intressentkategoriers dolda styrning. Studier av implementeringen av managementstandarder	SIR vid Handelshögskolan i Stockholm	4 521 000
Docent Margareta Tillberg	Sovjetisk design. Modernism från Baltikum och Norden – en officiell anomali inom socialistisk estetik under det kalla kriget	CBEES, Södertörns högskola	2 592 000
Dr Ingeborg Waernbaum	Statistiska metoder för skattning av marginella kausala effekter i matchade och omatmatchade fall – kontrollstudier	Statistiska institutionen, Umeå universitet	2 340 000
Docent Pål Wrange	Får bara stater använda våld? Den folkrättsliga våldsregimen och icke-statliga aktörer	Juridiska institutionen, Stockholms universitet	1 215 000
Docent Peter Öberg	Nya intima relationer på äldre dar – en kvantitativ enkätstudie	Akademien för hälsa och arbetsliv, Högskolan i Gävle	3 252 000
			119 550 000

Fördelningen på olika ämnesområden för ansökningar respektive beviljade anslag visas i tabell 5. Av ansökningarna svarar männen för cirka 56 procent och kvinnorna för 44 procent (anslaget till utgivningen av *Forskning & Framsteg* ingår inte i siffrorna); fördelningen mellan könen har i stort sett varit densamma under senare år. Av beviljade anslag 2011 gick cirka 53 procent till manliga och 47 procent till kvinnliga sökande. Beviljandekvoten är således något lägre för män än för kvinnor: 5,5 respektive 6,2 procent. Skillnaderna mellan ämnesområdena är dock stora, liksom de årsvisa variationerna, varför det är viktigt att kontinuerligt följa utvecklingen. En analys av hur projektanslagen fördelas på kvinnliga och manliga sökande visar att de beviljade anslagen i stora drag motsvarar söktryckets könsmissiga fördelning. Män och kvinnor söker forskningstid i ungefär samma omfattning.

Tabell 5 Beviljade projektansökningar och det totala antalet ansökningar 2011 (belopp tkr) fördelade efter ämnesområde och kön

ÄMNE	BEVILJADE ANSÖKNINGAR				TOTALA ANTALET AN- SÖKNINGAR		
	ANTAL	KVINNOR	MÄN	BELOPP	ANTAL	KVINNOR	MÄN
antropologi					11	6	5
arkeologi	3		1	2 793	29	16	13
arkitektur					3	2	1
ekonomisk historia					20	4	16
etnologi	1		1	2 143	10	6	4
film- och teatervetenskap	1		1	2 192	14	8	6
filosofi	4			10 949	38	8	30
freds- och konfliktforskning					3	1	2
företagsekonomi	5		2	3 709	48	14	34
historia	2			1 960	55	17	38
idéhistoria	5		2	3 975	54	24	30
informationsvetenskap					4	2	2
juridik	2			3 459	21	12	9
klassiska språk/antikens kultur					4	2	2
konst/estetiska ämnen	2		2	4 477	18	12	6
kulturgeografi	3			8 853	34	13	21
lingvistik	1		1	1 461	25	13	12
litteraturvetenskap	1			2 197	43	28	15
medicin	1			2 434	19	9	10
moderna språk					16	11	5
musikvetenskap	1		1	5 211	10	6	4
nationalekonomi	1		1	2 796	22	7	15
pedagogik					39	20	19
psykologi	3		1	2 267	34	14	20
religionsvetenskap					22	5	17
samhällsvetenskap					4	1	3
sociologi	7		5	19 761	133	68	65
statistik	1		1	2 340	4	3	1
statsvetenskap	3		3	8 214	72	25	47
utgivningsstöd till Forskning & Framsteg				220			
	1				1		1
Summa	48	22	26	119 550	810	357	453

Som framgår av tabell 6 är de beviljade ansökningarnas spridning på lärosäten (motsvarande) och på olika ämnen stor. Ett studium av de sökandes karriärålder, det vill säga antalet år som gått sedan den sökande avlade dok-

torsexamen, visar att 33 procent av de beviljade anslagen tillfaller forskare som har examensår 2006 eller senare (denna grupp utgör 35 procent av samtliga sökande). Fördelningen inom denna grupp är 56 procent kvinnor och 44 procent män. Intrycket att projektanslagen i betydande omfattning tillfaller forskare som är relativt tidigt i karriären förstärks om man inkluderar karriäråldrarna till tio år, som utgör 52 procent av beviljade anslag (63 procent av samtliga sökande). Fördelningen på kön är densamma som i den förstnämnda gruppen. VR:s statistik för humaniora och samhällsvetenskap är inte helt jämförbar: 2011 gick cirka 41 procent av de beviljade VR-anslagen till forskare med karriärålder upp till åtta år. Projektstöden är således viktiga i den tidiga forskarkarriären.

Tabell 6 Beviljade projektansökningar fördelade efter anslagsförvaltare 2011 (belopp tkr)

ANSLAGSFÖRVALTARE	BEVILJAT BELOPP	ANTAL
Forskning & Framsteg	220	1
Göteborgs universitet	9 681	4
Handelshögskolan i Stockholm	5 556	2
Statens historiska museum	3 279	1
Högskolan i Gävle	6 051	2
Institutet för Framtidsstudier	2 646	1
Internationella Handelshögskolan i Jönköping	1 983	1
Karolinska Institutet	8 521	2
Linköpings universitet	8 725	4
Linnéuniversitetet Växjö	2 575	1
Lunds universitet	3 354	2
Malmö högskola	2 116	1
Nordiska institutet för Asienstudier	3 754	2
SIR vid Handelshögskolan i Stockholm	4 521	1
Stockholms universitet	18 763	8
Svenska Institutet i Rom	1 789	1
Södertörns högskola	11 565	4
Umeå universitet	13 399	5
Universitetet i Tromsø	2 610	1
Uppsala universitet	8 442	4
Summa	119 550	48
Reseanslag	15	1
Tryckningsbidrag	557	7
Övrigt	180	1
Summa	752	9
Summa total	120 302	57

Infrastrukturella projekt

Infrastrukturellt stöd avser insatser som syftar till att möjliggöra och främja framtida forskning. God svensk infrastruktur skapar möjligheter till samarbeten med utländsk forskning. Till skillnad från VR, som har i uppdrag att finansiera nationell forskningsinfrastruktur och Sveriges medverkan i internationell infrastruktur, stöder RJ till exempel katalogisering, digitalisering och tillgängliggörande av samlingar vid arkiv, bibliotek och museer. RJ för diskussioner med Rådet för forskningens infrastruktur (RFI) inom VR om angelägna behov och vad som ska vara nationella angelägenheter med RFI som finansiär. Till 2012 är en gemensam utredning planerad av vilka befintliga survey-databaser och longitudinella studier som är av störst värde för svensk forskning. Möjligheterna till ökad samordning och kvalitetsförbättring ska också prövas. RJ beviljade 2011 medel till åtta ansökningar om infrastrukturellt stöd. Det största anslaget gick till Uppsala universitetsbibliotek för projektet ArkA-D som är ett verktyg för digitalisering av forskningsbibliotekens handskriftssamlingar. Ett symposium om digitalisering, "Källflöden", anordnades i Göteborg i september där drygt 30 välkända forskare inom detta område medverkade. Dessutom anordnades en workshop på Riksarkivet i oktober om e-infrastruktur för kulturarvsinstitutioner med bland annat en presentation av det nystartade samordningssekreteriatet för digitalisering, digitalt bevarande och digital förmedling av kulturarvet.

Anslag till infrastrukturellt stöd 2011 (belopp kr)

PROJEKTLEDARE	PROJEKTTITEL	LÄROSÄTE	BEVILJAT BELOPP
Docent Niclas Burenhult	Digitalt multimediearkiv för austroasiatiskt immateriellt kulturarv (Dig-AAA)	Språk- och litteraturcentrum, Lunds universitet	4 800 000
Professor Henrik Ekengren Oscarsson	Bidrag till SOM-institutet för undersökning av omvalet i Västra Götalandsregionen	Göteborgs universitet	350 000
Fil.dr Anna Maria Forssberg	Lumpen. Identitet och materiella minnen cirka 1940–2010. Ett dokumentations- och metodutvecklingsprojekt	Armémuseum	1 000 000
Direktör Alexander Husebye	Källor till svensk näringslivshistoria i öster	Centrum för Näringslivshistoria	1 250 000
Professor Lars Kleberg	Svenskt översättarlexikon – biobibliografisk databas	CBEES, Södertörns högskola	1 700 000
Fil.dr Dag Kronlund	Digitalisering av Dramatens dekorfotografier och regimanuskript	Kungliga Dramatiska Teatern	2 000 000
Fil.mag. Hans Jörgen Marker	Vad tyckte de i folkhemmet? Digitalisering och tillgängliggörande av Svenska Gallups undersökningar 1942–1956	Svensk Nationell Datatjänst, Göteborgs universitet	1 000 000

PROJEKTLEDARE	PROJEKTTITEL	LÄROSÄTE	BEVILJAT BELOPP
Fil.dr Eva Nyström	Digitalisering och katalogisering av grekiska handskrifter vid svenska bibliotek	Uppsala universitetsbibliotek	4 200 000
Förste bibliotekarie Krister Östlund	ArkA-D – ett verktyg för digitalisering av forskningsbibliotekens arkivsamlingar	Uppsala universitetsbibliotek	6 700 000
Summa			23 000 000

Tabell 7 Beviljade ansökningar om infrastrukturellt stöd fördelade efter anslagsförvaltare 2011 (belopp tkr)

ANSLAGSFÖRVALTARE	BEVILJAT BELOPP	ANTAL
Armémuseum	1 000	1
Centrum för Näringslivshistoria	1 250	1
Göteborgs universitet	1 350	1
Kungliga Dramatiska Teatern	2 000	1
Lunds universitet	4 800	1
Södertörns högskola	1 700	1
Uppsala universitetsbibliotek	10 900	2
Summa	23 000	8
Övrigt	500	2
Summa	500	2
Summa total	23 500	10

Forskningsinitiering

För att kunna möta efterfrågan från forskarsamhället om anslag till större och mindre vetenskapliga möten samt till uppbyggnad av vetenskapliga nätverk beviljar RJ anslag till forskningsinitiering. Ansökningarna spänner över ett stort fält: bidrag till internationella konferenser förlagda både i Sverige och utomlands, arbetskonferenser som rör nya forskningsområden, seminarieverksamhet, nätverksstöd och förberedelser av nya forskningsprogram.

Under året behandlades 110 ansökningar, varav 68 beviljades anslag. Även detta år är således beviljningskvoten hög, särskilt i jämförelse med exempelvis projektanslag. RJ ser det som mycket positivt att kunna bidra till att så många vetenskapliga möten kan komma till stånd. Särskilt positivt är att det internationella utbytet hela tiden växer genom denna stödform.

Som en del av dessa initierande insatser anordnar RJ dessutom regelmässigt egna symposier och seminarier, ibland tillsammans med andra forskningsstödjande organ inom eller utom landet. RJ medverkar även i olika forskningsinformativa aktiviteter. Dit hör exempelvis RJ:s stöd till utgivningen av tidskriften *Forskning & Framsteg* och till föreningen Vetenskap & Allmänhet (VA).

Sedan 1966 har RJ deltagit i finansieringen av Nobelstiftelsens symposier. De sammanlagt 150 Nobelsymposierna har ägnats åt vetenskapliga genombrottsområden av central kulturell eller samhällsrelig betydelse. Symposierna har en mycket stark internationell ställning.

Områdesgrupper

RJ inrättar så kallade områdesgrupper i syfte att kartlägga forskningsbehov och stimulera till vetenskaplig forskning och till informationsutbyte. Verksamheten kan beskrivas som ett kvalificerat forskningsförberedande arbete, vilket vanligtvis pågår i fyra till sex år. Under 2011 har tre områdesgrupper varit verksamma. Med anledning av planerna på en områdesgrupp för Tvärkulturella, regionala och transnationella studier genomfördes en workshop den 26–27 januari. Workshopen visade att RJ bör fortsätta att vara aktiv genom att både stödja forskningen kring viktiga regioner och bidra till den vetenskapliga diskussionen om hur områdesstudier kan bedrivas. Initiativen kan dock successivt beredas inom RJ:s kansli. Under året har välmotiverade ansökningar rörande Indien och Iran beviljats, medan diskussionerna med inriktning på Nordafrika och Mellanöstern fortsätter. Symposiet kring ”Medialisering i kultur, politik och vardagsliv” den 19–20 augusti visade på intressanta forskningsmöjligheter, vilka dock måste bearbetas ytterligare innan konkreta förslag till insatser presenteras för RJ:s styrelse.

Områdesgruppen för forskning om förmodernitet

Områdesgruppen för forskning om förmodernitet, den så kallade OFFF-gruppen, har under året avslutat sitt arbete. Bakgrunden till gruppens tillkomst 2006 var en oro för att den äldrehistoriska forskningen i Sverige, jämfört med många andra länder, var på nedgång. Gruppen har framför allt fokuserat på att inventera och få i gång forskning, samt att bidra till generationsväxlingen inom detta forskningsfält. En sammanställning över gruppens verksamhet under åren 2006–2011 visar att aktiviteter av olika slag har genomförts. De så kallade Sigtunakonferenserna har blivit ett begrepp och ett samlingsnamn för konferenser med förmodernt tema. En särskild konferensserie med globalhistoria i fokus är i full gång. Sex tematiska nätverk med såväl juniora som seniora forskare spridda över hela landet arbetar med att publicera antologier, ordna konferenser och förbereda ansökningar inom det förmoderna forskningsfältet. För att locka ungdomar, studerande och allmänhet till den förmoderna forskningen har en särskild humanistisk webbportal (humanistportalen.se) om äldre historia startats. Områdesgruppen har också tagit initiativ till två postdoktorssatsningar, en inom runforskning med placering vid Riksantikvarieämbetet och den andra vid de svenska Medelhavsinstituten, båda i samarbete med Kungliga Vitterhetsakademien. Som en avslutning på gruppens arbete pågår nu en stor utlysning om 40 miljoner kronor till forskning om förmodernitet. Forskarna får fritt formulera sina ansökningar som ska

behandla ett forskningsområde som rör tiden före cirka 1800. De ska vara utformade så att de kan ge en väsentlig och långsiktig förstärkning och förnyelse av den förmoderna forskningen. Ansökningarna ska inbegripa samverkan över disciplingränserna, mellan juniora och seniora forskare samt internationellt. RJ ställer krav att berörd anslagsförvaltare, ofta ett lärosäte, ska samfinansiera ansökan. I ett första steg utlystes under våren 2011 planeringsanslag om maximalt 150 000 kronor per ansökan. Intresset översteg vida förväntningarna med närapå 70 inkomna ansökningar.

Områdesgruppen för mål och resultat i offentlig verksamhet

Områdesgruppen för mål och resultat i offentlig verksamhets (MOR-gruppen) arbete har under 2011 resulterat i ett antal kunskapsöversikter avsedda att fungera som underlag för överväganden om framtida forskningsutlysningar. Lena Lindgren har undersökt litteraturen om brukarundersökningar. Sådana förekommer allt oftare inte minst på kommunal nivå, men kunskapen om deras kostnader och effekter är ännu otillräcklig.

Linda Wedlins rapport "Mål- och resultatstyrning för högre utbildning – en kunskapsöversikt" följdes i december upp med en konferens om styrning av högre utbildning. Janet Vähämäki och Martin Schmidt har studerat diskussionen om resultatmätningar inom biståndet.

Under 2012 kommer gruppen att anordna konferenser om ansvarsutkrävande och om professioners autonomi. Ansvar är ett centralt tema i den konstitutionella debatten liksom i den organisationsteoretiska litteraturen, där diskussionen ofta kretsar kring det till svenska svåröversättliga begreppet "accountability". Här uppmärksammas bland annat "the problem of many hands": hur hanteras ansvar och ansvarighet i situationer där många olika aktörer är inblandade? Frågan om professionell autonomi har aktualiserats till exempel genom tendensen till fastare styrning av olika verksamheter. Hur kan ett effektivt ledarskap förenas med integritet och tillräckligt svängrum för högt kvalificerade yrkesutövare?

Under Marja Lemnes redaktörskap arbetar gruppen med en antologi om målutvecklingen inom olika politikområden. Syftet är att belysa vilka mål som under olika epoker stått i förgrunden inom skolpolitiken, arbetsmarknadspolitiken, kulturpolitiken, biståndspolitiken, familjepolitiken och miljöpolitiken.

I december 2011 utlystes en uppsatstävling för examensarbeten på avancerad nivå i syfte att stimulera till ett ökat intresse för forskning om hur regeringen styr statsförvaltningen. Under året har gruppen också gästats av ett antal praktiker och forskare som gjort presentationer kring till exempel resultatstyrningens effektinriktning, följeforskning inom strukturpolitiken och statens användande av utvärderingar.

Områdesgruppen för teknisk utveckling och institutionell förändring i det tidiga 2000-talet

Under året har en ny områdesgrupp för att uppmärksamma problemkomplexet teknik och social förändring etablerats. Områdesgruppens arbete kretsar kring hur vetenskapliga landvinningar, teknisk omvandling och institutionella förändringar samverkar över tid. Tekniska förändringar utmynnar inte enbart i nya produkter. De påverkar också politik, ekonomiska och sociala värderingar samt samhällets övriga institutioner. Skärningspunkten mellan teknik–ekonomi–demokrati–etik erbjuder väsentliga och delvis ouppmärksammade forskningsmöjligheter och -behov som områdesgruppen bör studera. Dess uppdrag är att inventera forskningsbehov och -möjligheter och att ta initiativ till ny forskning. Därutöver blir uppdraget att främja den vetenskapliga diskussionen kring tekniska utvecklingsprocesser. Gruppen ska arbeta utåtriktat och underlätta möten mellan skilda vetenskapliga områden, liksom mellan forskningen och det omgivande samhället. Med tanke på att det i hög grad handlar om en internationell utveckling kommer kontakter med forskare och praktiker i andra länder att bli angelägna.

Den nya områdesgruppen har under 2011 inlett sin verksamhet och sammanträtt vid två tillfällen. Gruppen har bred kompetens och är tvärvetenskapligt sammansatt med ledamöter med kompetens inom medicin, etik, juridik, filosofi, historia, statsvetenskap med mera.

Riktade satsningar

De riktade satsningarna har varierande karaktär, från karriäranställningar för yngre särskilt framstående forskare till utlysningar inom särskilt angelägna forskningsområden. Under denna rubrik och budgetpost ligger också RJ:s bidrag som syftar till att skapa nya karriärvägar för humanister och samhällsvetare och överföra deras expertis till nya yrkesområden och branscher.

Tabell 8 Riktade insatser 2011 ur Kulturvetenskapliga donationen

(belopp tkr)

Satsning på forskning om förmodernitet	6 000
Riksdagsforskning II	4 000
Flexit III	23 000
Bidrag till rekryteringen av internationella postdoktorsforskare inom skatteområdet	2 500
Pro Futura VI	20 000
Pro Futura VII	20 000
Samfinansiering med Vitterhetsakademien av tre anställningar i fem år inom projektet Det medeltida Sverige (DMS)	5 300
Summa	80 800

Pro Futura

Pro Futura är RJ:s spetsforskningsprogram för perioden efter postdoktorsexamen och genomförs i samarbete med SCAS (Swedish Collegium for Advanced Study). Inom programmet har universiteten inbjudits att nominera tre av sina mest lovande forskare mellan doktorsexamen och professur. Av dessa har varje år tre till fem forskare valts ut att delta i programmet. RJ finansierar Pro Futura-forskarnas lön i fem år, och de ska under två tre år vistas vid SCAS samt vid utländska spetsforskningsinstitut. Efter avslutat program blir forskarna tillsvidareanställda vid de nominerande universiteten. I ett internationellt perspektiv har programmet beskrivits som föredömligt. Flera av Pro Futura-forskarna har valts in i akademier och forskningsråd. I den nyligen inrättade Sveriges Unga Akademi är samtliga företrädare för humaniora och samhällsvetenskap Pro Futura-forskare.

Nya Pro Futura-forskare under 2011 är *Anandi Hattiangadi*, universitetslektor i filosofi vid University of Oxford, som knyts till Stockholms universitet, *Petter Johansson* som är forskare inom kognitionsvetenskap och knuten till Lunds universitet, *Kristin Zeiler*, forskare inom medicinsk etik och teknologi och knuten till Linköpings universitet samt *Johan Östling*, historiker och knuten till Lunds universitet.

Under 2011 har Pro Futura-programmet vidareutvecklats på flera sätt. Tidigare har svenska universitet kunnat nominera forskare från såväl svenska som icke-svenska lärosäten. I och med nästa omgång inbjuds även lärosäten utanför Sverige att lämna förslag. I första hand har inbjudan gått till fyra framstående forskningsuniversitet i våra grannländer: Københavns universitet, Tartu Ülikool (Tartu universitet), universitetet i Oslo och Helsingfors universitet. Bakgrunden är att både RJ och SCAS önskar öka sina insatser för att bidra till forskarrörlighet och internationella samarbeten. Ännu en vidareutveckling av programmet är att forskarna i och med årets utlysning, efter särskild prövning, kan få ytterligare två års finansiering av sin forskaranställning förutom de inledande fem åren. Ytterligare en nyhet är att Pro Futura-forskarna får möjlighet att inbjudas gästforskare till SCAS. RJ kommer under den närmaste tiden att intensifiera arbetet för att göra Pro Futura mer känt och genom detta öka antalet nomineringar.

Postdoktorstjänster i matematik med ämnesdidaktisk inriktning

Satsningen fortsätter i enlighet med *Årsberättelse 2008*.

Postdoktorstjänster med inriktning på civilsamhället

Satsningen på finansiering av postdoktorsanställningar fortsätter i enlighet med *Årsberättelse 2008*. Den 2 februari 2012 arrangerar RJ en konferens på temat "Arena för civilsamhälle och vetenskap" i syfte att diskutera och följa upp effekterna för forskningen. Organisationen Ideell arena och VR medverkar.

Postdoktorstjänster i moderna språk

Efter en positiv utvärdering av RJ:s forskarskola i moderna språk beslöt styrelsen att anslå medel till de postdoktorsanställningar som utlystes under 2010. Utvärderingen pekade på att utlysningen inte borde begränsas till dem som deltagit i RJ:s forskarskola utan vara så öppen som möjligt. Detta innebär att forskare med såväl språkvetenskaplig som litteraturvetenskaplig inriktning fick söka samt att RJ inte begränsade sig till de moderna språk som forskarskolan innefattat. Inriktningen blev därför ”levande språk”, till skillnad från klassiska språk eller döda språk. Tio forskare tilldelades tvååriga heltidsanslag för forskning, vilket förhoppningsvis stärker forskningen vid landets språkinstitutioner; se *Årsberättelse* 2010.

European Foreign and Security Policy Studies

Tillsammans med tyska VolkswagenStiftung (VWS) och italienska Compagnia di San Paolo (CSP) inledde RJ år 2003 ett samarbete om ett gemensamt forskningsprogram. Det övergripande syftet har varit att i Anna Lindhs anda främja framväxten av en ny europeisk forskargeneration med förankring i fler länder än sitt hemland. Programmet, som gick under benämningen ”European Foreign and Security Policy Studies”, utlystes över hela Europa första gången hösten 2004 och därefter en gång per år i fyra år. Målsättningen var att unga forskare verksamma i hela Europa, inte enbart från de tre medverkande länderna, skulle ges möjlighet att vistas i en forskningsmiljö i ett annat europeiskt land i upp till två år. Sista utlysningen skedde 2008 och totalt finansierades 94 yngre forskare. Programmet avslutades formellt vid en konferens i Turin i september 2010.

Under året har denna satsning utvärderats av dr Antonio Missiroli via EPC (European Policy Centre) i Bryssel. Den övergripande slutsatsen är att detta är en unik satsning i Europa samt att den har varit mycket framgångsrik och av stor betydelse för de flesta unga forskare som ingår i nätverket. De fulla effekterna av programmet är det dock för tidigt att yttra sig om.

Europe and Global Challenges

Sedan flera år tillbaka har RJ haft ett nära samarbete med tyska VolkswagenStiftung (VWS) och italienska Compagnia di San Paolo (CSP) bland annat kring det ovannämnda forskningsprogrammet inom utrikes- och säkerhetspolitik. Tillsammans har tre forskningsfinansiärer åstadkommit en insats som de var för sig inte hade varit mäktiga. Därför har samma stiftelser beslutat att vidareutveckla forskningssamarbetet.

Tanken med forskningsprogrammet ”Europe and Global Challenges” är att i kontrast till satsningen på europeisk försvars- och säkerhetspolitik, som hade fokus på Europa och EU, vidga perspektivet till den globala nivån. ”Europe and Global Challenges” riktar sig till såväl yngre som mer seniora forskare och uppmanar dem att söka samarbete med kolleger i andra delar av världen kring vår tids stora utmaningar. Förhoppningen är att denna satsning kommer

att förstärka internationaliseringen av svensk och europeisk samhällsvetenskaplig och humanistisk forskning.

Programmet utlystes för första gången 2010 och trots att satsningen var helt ny och lanserades med begränsad marknadsföring var forskarsamhällets respons stor. Med tanke på att genomslaget var starkt och vida överskred förväntningarna har de tre stiftelserna under året utlyst Europe and Global Challenges en andra gång. I september inkom 79 ansökningar från internationella forskargrupper. Beslut om programanslag kommer att fattas under 2012.

Skatteforskning

En andra utlysning av anslag till forskning om skatter ägde rum sommaren 2010 efter att de tidigare beviljade projekten inom skatteområdet hade varit föremål för en lyckosam utvärdering. Utlysningen resulterade i 16 ansökningar som granskades av externa sakkunniga. Som tidigare var det en gemensam insats av RJ tillsammans med FAS och Finansdepartementet och Skatteverket som möjliggjorde denna satsning på 32 miljoner kronor. Kvaliteten på de inkomna projektansökningarna var hög, till och med högre än vid förra omgången 2008.

Sju forskare vid fem olika lärosäten, tre jurister, tre nationalekonomer och en antropolog, beviljades anslag under våren 2011:

Sören Blomquist, "Skatter och skattesystem i en globaliserad värld II", nationalekonomi, Uppsala

Åsa Gunnarsson, "Feminist Studies on Taxation and Budgeting", juridik, Umeå

Lotta Björklund-Larsen, "Swedish Tax Dynamics. Values and Practices at the Swedish Tax Agency and the Economization of Society", antropologi, Score, Stockholm

Lennart Flood, "Economic Incentives and the Design of the Welfare State", nationalekonomi, Göteborg

Thomas Aronsson, "Ett beteendeeconomiskt perspektiv på beskattning och offentliga utgifter i en global ekonomi", nationalekonomi, Umeå

Eleonor Kristoffersson, "Offentlighet och sekretess inom skatteförvaltningen", juridik, Örebro

Mattias Dahlberg, "Dividing the Tax Base in a Globalized World", juridik, Uppsala.

Dessutom har RJ beviljat ett särskilt bidrag till finansiering av en fyraårig anställning för en internationell gästforskare inom området skatter vid nationalekonomiska institutionen i Uppsala. Ett tredje skatteseminarium "Skatteforskning och skattepolitik" kommer att äga rum i mars 2012 i riksdagen med samma upplägg som tidigare. Samtliga skatteforskare som beviljats medel kommer att medverka.

Riksdagsforskning

Hösten 2010 ledigförklarades de 8 miljoner kronor för forskning om riksdagen som RJ:s styrelse tidigare har beslutat om. Forskarnas gensvar i form av 22 ansökningar får bedömas som gott, och RJ:s styrelse har därför under 2011 beslutat att tillföra ytterligare 4 miljoner. Följande fyra projekt beviljades anslag:

Mats Sjölin, Party "Government in Flux: Changing Conditions for the Party Groups in the Swedish Riksdag", institutionen för samhällsvetenskaper, Linnéuniversitetet Växjö

Lena Wängnerud, "Testing the Politics of Presence. A Comparative Study on the Importance of Gender, Class, and Ethnicity in the Swedish Parliament", statsvetenskapliga institutionen, Göteborgs universitet

Elin Naurin, "Democratic representation through the eyes of parliamentarians", statsvetenskapliga institutionen, Göteborgs universitet

Hanna Bäck, "The Ideological Cohesion of Parliamentary Parties and Its Implications for Decision-Making in Modern Democracies", Department of Social Sciences, Universität Mannheim.

ABM

RJ:s och Vitterhetsakademiens gemensamma satsning på att skapa nya karriärvägar för nydisputerade forskare inom humaniora genom inrättandet av postdoktorala tjänster vid arkiv, bibliotek och museer (ABM) har sedan starten 2007 utvecklats positivt. Under 2012 planerar RJ och Vitterhetsakademien en utvärdering av programmet för att utröna hur väl det uppnått de syften man utmejslade vid starten: att knyta disputerade forskare till arkiv, bibliotek och museer för att stimulera till kvalificerad forskning, stärka sektorns forskar-kompetens samt skola in forskare i myndighetsarbetet.

Det finns goda skäl för RJ att ytterligare bidra till kunskapsöverföringen till samhället utanför universitet och högskolor till exempel genom att finansiera ytterligare "praxisinriktade" initiativ. Detta är en viktig bakgrund till försöksverksamheten inom det så kallade Flexitprojektet som är inriktat mot arbetsmarknaden utanför offentlig sektor (se nedan).

Anställningar inom Det medeltida Sverige (DMS)

RJ, Vitterhetsakademien, Riksantikvarieämbetet (RAÄ) och Riksarkivet (RA) kom efter en omfattande utredning fram till att huvudmannaskapet för projektet "Det medeltida Sverige" ska överflyttas från RAÄ till RA, som har omfattande expertis på det svenska medeltidsmaterialet. DMS är ett forskningsprojekt som kartlägger den medeltida bebyggelsen i Sverige och upprättar ett historiskt-topografiskt uppslagsverk över denna. Det har beskrivits som "den felande länken" mellan fornminnesregistret, som speglar det förhistoriska landskapet, och de historiska lantmäterikartorna, vilka speglar landskapet från 1600-talet och framåt. DMS är utformat för att tillgodose forskningens behov, men projektet utnyttjas även inom kulturminnesvården. I syfte att ge

RA möjlighet att öka tempot i utgivningsarbetet har RJ och Vitterhetsakademien tillsammans beviljat drygt 10,5 miljoner kronor, medel som täcker kostnaderna under fem år för tre anställningar varav två traineeanställningar åt två postdoktorala forskare. RJ och Vitterhetsakademien förutsätter att RA driver DMS vidare i nära kontakt med forskningen och att de båda nämnda forskarna ska bidra till att samarbetet mellan akademi och RA kan fördjupas.

Flexit

Under 2009 arbetade RJ fram en helt ny postdoktoral satsning kallad Flexit. Inom programmet utlystes fem postdoktorsanställningar vid fem olika företag, varav tre ledde till anställningar (forskarens namn inom parentes) vid företagen Good Old (*Martin Berg*), ConsumerLab Ericsson (*Marcus Persson*) och NCC (*Susanna Toivanen*). Under 2010 anställdes ytterligare fyra så kallade in-house-forskare vid företagen Ergonomidesign (*Magnus Roos*), Jung (*Mikolaj Dymek*), LOTS design (*Sara Ljunggren*) och Skanska (*Lina Wedin*).

I Flexit konstruerar RJ i samarbete med näringslivet flexibla lösningar för att sprida forskning och forskare utanför akademien och till områden dit de vanligtvis inte når. Huvudsyftet är förstärka förbindelserna mellan humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning och den privata sektorn, det som brukar anses vara den svagaste länken inom kunskapstriangeln. Genom att underlätta kunskapsöverföringen räknar RJ med att fler utanför universitetsvärlden ska se och fråga efter kompetensen hos disputerade humanister och samhällsvetare. På samma gång öppnas alternativa arbetslivsmöjligheter för dessa forskare, som får en viktig uppgift i de nya nätverk som förhoppningsvis växer fram. I årets utlysning medverkar Bonnierförlagen, ESAB, Forsman & Bodenfors, Förlagssammanslutningen De Oberoende och No Picnic. Tjänsterna väntas bli tillsatta under första kvartalet 2012. Glädjande nog kommer humanister att anställas vid åtminstone två företag i årets utlysning. Styrelsen beslutade i oktober att tjänster bör utlysas inom programmet åtminstone två år till varefter en utvärdering planeras. Intresset för programmet ökar markant från både arbetsgivarhåll (Almega och Svenskt Näringsliv) och från fackföreningar (Unionen) och universitet och högskolor.

Översättningspriset Pro Lingua

Under 2007 introducerade RJ tillsammans med Stiftelsen för internationalisering av högre utbildning och forskning (Stint) Pro Lingua, ett program för finansiering av översättning från svenska av monografier inom humaniora och samhällsvetenskap. Efter tre omgångar beslöt stiftelserna att göra ett uppehåll och utvärdera programmet. Stint har därefter meddelat att man avbryter sin medverkan. Den uppföljning som har gjorts inom RJ visar att nomineringsförfarandet måste förbättras om priset ska förbli trovärdigt. Med tanke på den positiva uppmärksamhet som ett pris skänker, är det motiverat att RJ fortsätter i någon form. En förutsättning är dock att nomineringsarbetet kan få en godtagbar utformning. Översättning och utgivning är en lång process men nu framträder frukterna av priset. Hittills har två verk översatts: till

engelska Lennart Schöns *Sweden's Road to Modernity: An Economic History* (2010) och till franska Mats Rosengrens *Doxologie: Essai sur la connaissance* (2011).

Forskning inom kulturpolitik, kulturarv och det konstnärliga området

RJ har sedan 2006 stött SweCult, ett "kulturpolitiskt observatorium", vid Linköpings universitet och Tema Q. Boken *Framtiden är nu! Kultursverige 2040*, som publicerades med stöd av RJ och Stiftelsen Framtidens Kultur, presenterades vid en välbesökt konferens den 31 januari. De behov av analys, statistik och tillämpad forskning som finns inom det kulturpolitiska området förefaller ha fått en lösning i och med inrättandet av Myndigheten för kulturanalys.

Efter tre års arbete publicerades *The Routledge Companion to Research in the Arts* hösten 2010 och presenterades vid ett seminarium för nyckelpersoner inom svensk konstnärlig forskning i maj. Antologin, som producerades med stöd från RJ, har redigerats av Michael Biggs och Henrik Karlsson. I 23 kapitel skrivna av författare från olika länder och universitetssystem behandlas aktuella tvistefrågor inom detta nya forskningsfält som metodik, presentationsformer, utvecklingen av ett eget paradigm och relationer till teknologi och humaniora. Fyra av författarna är svenskar.

Nordiskt forskningssamarbete

Med Voksenåsen i Oslo förs fortlöpande samtal om gemensamma seminarier och vetenskapliga projekt. Besöket på RJ av Det frie forskningsråd: kultur og kommunikation från Danmark i september gav upphov till livliga diskussioner om arbetssätt och stödformer.

Kunskapsbanken är en ny digital kunskapsbank för Sverige och Finland, en överskådlig webbaserad portal som tillhandahåller publikationer, forskningsrapporter etcetera i digital form. Projektet finansieras med medel från bland andra Riksbankens Jubileumsfond, Marianne och Marcus Wallenbergs stiftelse och Vitterhetsakademien. Svar inväntas ännu från potentiella finska finansiärer. En första version av Kunskapsbanken kommer att finnas tillgänglig under våren 2012. Det svensk-finländska forskningssamarbetet har också stärkts genom de växande kontakterna mellan SCAS och Helsinki Collegium for Advanced Studies. I december besökte RJ:s kansli Svenska litteratursällskapet i Finland i syfte att ytterligare utveckla kontakterna med finländska forskningsfinansiärer.

Forskningsprogrammet Nordiska Rum avslutas under 2012. Forskningens internationella intresse och relevans bekräftas av det faktum att fem volymer är under utgivning på Ashgate Publishing.

Övriga bidrag till forskning och kulturliv

Erfarenhetsmässigt har det varit svårt att på ett naturligt sätt inrymma vissa angelägna ändamål under övriga budgetposter.

Med tanke på de återkommande debatterna om arbetsmarknaden för disputerade humanister har en forskargrupp beviljats ett anslag för att studera deras yrkesmöjligheter förr, nu och i framtiden. Resultaten presenterades vid en konferens i Stockholm den 24 mars 2011 och i boken *Humanisterna och framtidssamhället*. Konferens och bok har följts av flera intressanta debattinlägg. Projekt Polhem 350 syftar till att uppmärksamma 350-årsminnet av uppfinnaren och industrigrundaren Christopher Polhems födelse och att samtidigt bredda och fördjupa intresset för teknik, innovation och entreprenörskap. Michael H. Lindgrens bok *Christopher Polhems testamente* har tillkommit inom ramen för denna insats. Andra bidrag är delfinansiering av en kommande teveserie om Sveriges kyrkor, bidrag till en analys av hur Pro Futura-programmet skulle kunna marknadsföras bättre och till en komparativ studie av hur projekt fungerar som stödför. Flertalet förfrågningar om finansiering måste dock avböjas eftersom ändamålet faller utanför RJ:s stadgar. En rad intressanta kulturprojekt faller på denna grund.

Internationellt samarbete

RJ:s möjligheter att snabbt och kraftfullt stödja internationellt samarbete inom forskning och högre utbildning har stor betydelse för humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning. RJ gjorde betydande insatser vid tillkomsten av European Research Council (ERC). Behovet av ytterligare insatser för att stärka forskningen på europeisk nivå kvarstår, och stiftelsernas betydelse tilltar i takt med att behoven ökar och staternas anslag inte förväntas växa i samma takt som hittills. Ansträngningarna för att flytta fram ERC:s positioner fortsätter. RJ har bekostat undersökningen "Peer Review Practices and the Legitimacy of the European Research Council". En välbesökt konferens på temat "peer review", med framstående internationell medverkan, arrangerades i Stockholm den 1 april 2011. Ett annat exempel är Euroscience Open Forum (ESOF), som förbereds för 2012 i Dublin, och där RJ och några andra stiftelser varit finansörer sedan starten 2004.

RJ deltar aktivt i European Foundation Centres (EFC) Forum for Philanthropy and Research Funding, som startades 2007. Forumet fungerar som en plattform för erfarenhetsutbyte emellan forskningsfinansierare och forskningsutförare. I gruppen ingår även representanter för EU och GD Forskning. Arbetet har under perioden 2007–2010 varit inriktat på forskningsfinansierares strategiska överväganden, liksom på såväl legala och skattemässiga som etiska frågor relaterade till finansiering av forskning. Forumet anordnar en årlig större konferens där olika teman inom forskning och forskningsfinansiering fokuseras. År 2011 hölls den fjärde konferensen i Stuttgart under värdskap av Bosch Stiftung. Temat var "Nurturing Talent: The Role of European Foundations in Building Human Capacity in Research". Dessförinnan genomfördes i januari ett seminarium kring de växande immaterialrättsliga frågorna inom forskningen.

Under året har en strategi för perioden 2011–2013 arbetats fram och godkänts. Den har som övergripande mål att effektivisera stiftelsers forskningsfinansiering genom transnationellt samarbete och informationsutbyte. Mer precist vill forumet skapa möjligheter för kunskapsöverföring mellan stiftelseanställda och forskningsinstitutioner, samt att tydligare betona det bidrag som kommer forskningen till del från Europas stiftelser och samtidigt höja medvetenheten om denna sektors insatser hos politiker och beslutsfattare.

Inom ramen för områdesgruppen med inriktning på mål och resultat i offentlig verksamhet har RJ följt OECD:s arbete med Aheloprojektet (Assessment of Higher Education Learning Outcomes). Dess syfte är att möjliggöra jämförelser mellan resultaten av högre utbildning i olika länder. RJ fortsätter även att bevaka det av Bertelsmann Stiftung initierade arbetet med en europeisk universitetsrankning. I Sverige har RJ delfinansierat de undersökningar som utförs av organisationen U-rank. Volymen *World Social Science Report. Knowledge Divides*, med RJ som delfinansiär, lyfter fram en rad aktuella trender inom samhällsforskningen och globala utmaningar för denna.

Svenska Eustory, grundat av Historielärarnas Förening och under fem år finansierat av RJ, är en del av ett internationellt nätverk bestående av icke-statliga organisationer som genomför historietävlingar för ungdomar i Europa. Under året har 2009/10 års tävlingsbidrag och vinnare på temat ”Local heroes – hjältar i stort och smått” publicerats i Historielärarnas Förenings tidskrift *Aktuellt om historia*. Temat för den nyligen avslutade tävlingen var ”Uppror och revolt! – Motstånd- och proteströrelser i ett lokallistoriskt perspektiv”. Nästa omgång av tävlingen har rubriken ”Livet i förändring! 1900-talets små och stora händelser i ett lokallistoriskt perspektiv”.

RJ:s internationella insatser i övrigt kan delas in i fyra grupper: Samarbetsorganisationer och nätverk för stiftelser, stöd till forskningsinstitut i utlandet, projekt inom säkerhet, utveckling, kultur och värderingar samt gästprofessorer, postdoktorstjänster och andra liknande anställningar.

Samarbetsorganisationer och nätverk för stiftelser

Temat för EFC:s 22:a Annual General Assembly and Conference den 26–28 maj var ”Resources and sustainability – the oceans”. Frågan om förtroendet för stiftelsesektorn (”Foundation Legitimacy: Rebuilding Trust”) var temat för den sammandragning av verkställande direktörer (Principals for Principles, P4P) som ägde rum på Wellcome Trust i London i slutet av september; RJ:s vd var inledare. EFC har vidareutvecklat utbildningsprogrammet ”European Learning Lab” som ger professionell utveckling och stärkta kontakter mellan stiftelsernas handläggare: den senaste omgången hade 25 deltagare som ville lära sig mer om projektledning. Årets Learning lab fokuserade på ”stakeholder management”.

Som medlem av European Science Foundation (ESF) medverkar RJ bland annat i ”Forum on Science in Society Relationships”. Karaktären på ESF:s framtida verksamhet är osäker; i oktober startades i Bryssel den konkurrerande sammanslutningen Science Europe, som vänder sig exklusivt till de

statliga forskningsråden. RJ bidrar också till ECF:s (European Cultural Foundation) arbete och fortsätter att stödja Academia Europaeas utåtriktade informationsverksamhet med ett årligt bidrag.

Stöd till forskningsinstitut i utlandet

RJ har ett långvarigt och utvecklat samarbete med Wissenschaftskolleg zu Berlin. Under året har medel beviljats till Indian-European Advanced Research Network (Iearn) i tre år. Sedan nästan två decennier har RJ stött Collegium Budapest, som under 2011 har överförs till Central European University. Vid Stias (Stellenbosch Institute for Advanced Study) finansieras under ytterligare några år fokusgrupper samt två fellowships och forskarbefattningar. Marianne & Marcus Wallenbergs stiftelse har glädjande nog anslagit cirka 30 miljoner kronor till att ytterligare utveckla forskningssamarbetet vid Stias. I samband med invigningen av den nya byggnaden vid Nordic University Centre i Fudan, Kina, beviljade RJ som engångsinsats ett allmänt bidrag till verksamheten. Diskussioner pågår om hur forskningssamarbetet med Kina kan förstärkas. Med tanke på att den nationella Kinastrategi för forskning, som Vinnova på regeringens uppdrag har tagit fram, knappast nämner humaniora och samhällsvetenskap är detta mycket angeläget.

Projekt inom säkerhet, utveckling, kultur och värderingar

Utrikesdepartementet (UD) och RJ arrangerar sedan 2007 tillsammans med German Marshall Fund (GMF) två gånger per år Stockholm China Forum (SCF). Avsikten är att fördjupa dialogen kring olika aspekter på relationen mellan Kina och västvärlden; RJ:s åtagande upphör under 2012. En utlöpare av SCF är Stockholm China Alliance vid Handelshögskolan i Stockholm som arbetar med att samla Stockholmsregionens expertis och skapa en ledande kunskapsmiljö med inriktning på Kina och Stilla-havsasien.

RJ medverkar sedan mer än ett decennium i finansieringen av den svenska delen av World Value Survey (WVS), som numera har sin vetenskapliga förankring vid statsvetenskapliga institutionen vid Göteborgs universitet. Ett tydligt erkännande av WVS betydelse är att 2011 års skytteanska pris i statskunskap tilldelades Ronald Inglehart, professor i sociologi vid University of Michigan, och Pippa Norris, professor i statskunskap vid John F. Kennedy School of Government vid Harvard University, båda föregångare inom WVS.

Årets RJ-finansierade stipendium för unga europeiska forskare inom det kulturpolitiska området, det så kallade Cultural Policy Research Award, tilldelades Aleksandar Brkić, University of Arts i Belgrad. Hans projekt är inriktat på "Cultural Policy Frameworks (Re)constructing National and Supranational Identities: Balkans and European Union".

Gästprofessurer, postdoktorstjänster och andra liknande anställningar

RJ:s styrelse beslöt efter extern utvärdering att förlänga finansieringen av gästprofessuren i Dag Hammarskjölds namn vid Nordeuropa-Institut, Humboldt-Universität zu Berlin med ytterligare tre år. Till ny innehavare utsågs Aris Fioretos. RJ:s finansiering av det nordiska postdoktorsprogrammet Scan-cor vid Stanford University har nu upphört. RJ bekostar gästforskarutbytet mellan SCAS och utländska institut för avancerade studier, däribland Helsinki Collegium for Advanced Studies och Max-Weber-Kolleg i Erfurt. Under och efter Märkesåret 2009 har det finska intresset för forskningsvistelserna vid SCAS glädjande nog ökat starkt. RJ:s styrelse har därför beslutat att finansiera det så kallade Erik Allardt-programmet i ytterligare tre år.

Diskussionerna med Fondation Maison des sciences de l'homme i Paris om samarbete och forskarutbyte resulterade i ett fyraårigt avtal om ett vetenskapligt program om "Philosophy and Economics". RJ avser att under 2012 och 2013 teckna nya avtal med liknande internationella inrättningar.

RJ har sedan 1989 ett avtal med Humboldt-Stiftung i Bonn om gästforskarutbyte. RJ finansierar tyska gästforskare i Sverige och Humboldt-Stiftung svenska forskare i Tyskland. Med tanke på det stora intresset, och de sökandes framstående meriter, utsågs inte mindre än tre Humboldtstipendiater i Sverige för 2011, nämligen professorerna *Yvonne Spielmann* (Linnéuniversitetet), *Monika Unzeitig* (Stockholms universitet) och *Annegret Heitmann* (Umeå universitet).

RJ:s internationella engagemang prövas fortlöpande, och alla insatser eller avtal är tidsbegränsade. Utvärderingen av gästprofessuren i Berlin har genomförts under året. ESF har varit viktigt för utvecklingsarbetet inom europeisk forskningspolitik och -policy, men liksom övriga svenska medlemmar kommer RJ att lämna organisationen i samband med att dess roll övertas av Science Europe.

Samarbete med riksdagen

Sedan gammalt är en av RJ:s uppgifter att uppmuntra till och finansiera forskning om riksdagen. En särskild budgetpost finns för att finansiera utveckling av samarbetet med riksdagen. I syfte att informera om forskningsresultat och initiera ny forskning finansierar RJ fortlöpande seminarier i riksdagens lokaler. Angående den särskilda utlysningen av medel för riksdagsforskning, se ovan.

Rönnbergsska donationerna

De båda donationer som RJ under 1990-talet erhöll från hemmansägaren Erik Rönnberg, Fagerdal, Hammerdal ingår nu i RJ:s förmögenhetsmassa och

förvaltas tillsammans med övriga tillgångar. RJ utdelar avkastningen vart tredje år i form av treåriga forskarstipendier till yngre forskare vid Karolinska Institutet (KI) i Stockholm. Under perioden 2012–2014 får fil.dr *Anna Sandebring* och fil.dr *Lena Rosenberg* stipendier för forskning om åldersrelaterade sjukdomar samt med.dr *Gunnar Bergman* för forskning om sjukdomar under de tidiga barnåren.

Nils-Eric Svenssons fond

Nils-Eric Svenssons fond instiftades 1993 och upphör vid utgången av 2015. Ändamålet är att genom resestipendier främja forskarutbytet inom Europa, dels genom möjlighet för två yngre disputerade svenska forskare att under kortare tid vistas i en framstående europeisk forskningsmiljö, dels för en yngre europeisk forskare att vara verksam vid en svensk forskningsinstitution. Den senare stipendiaten utses efter förslag från fristående europeiska forskningsstiftelser med anknytning till den så kallade Haagklubben. Stipendiebeloppet är 100 000 kronor. Under 2011 utsågs följande mottagare (lärosäte som ska besökas inom parentes): fil.dr *Johannes Westberg* (Universitöt Zürich), fil.dr *Lars Lundgren* (Universiteit Utrecht), fil.dr *Helena Falkenberg* (University College of London) och fil.dr *Clara Gustafsson* (University of Exeter).

Bidrag till lokalkostnader och indirekta kostnader

Frågan om så kallade overheadkostnader för forskning har behandlats ingående i tidigare årgångar av RJ:s *Årsberättelse*. Lärosätenas arbete med att genomföra Sveriges universitets- och högskoleförbunds (SUHF) modell för full kostnadsredovisning i externfinansierad forskning pågår sedan ett par år, men fortfarande återstår mycket arbete innan den kan sägas fungera. RJ har därför de båda senaste åren erbjudit lärosätena en alternativ lösning som innebär att RJ ger ett bidrag i kronor dels till direkta lokalkostnader, dels till indirekta kostnader. Åren 2010 och 2011 har denna lösning utvecklats och förtydligats. Fördelen med fasta bidrag framför procentuella påslag är att de sätter press på lärosätenas kostnader och ger klara incitament till effektivisering. Rektorer har godtagit upplägget, och många av de forskare, prefekter och andra som kontakter RJ uttrycker sitt gillande. Vad gäller programmen beräknas påslaget från fall till fall.

RJ, KK-stiftelsen, Mistra, SSF, Stint, Vårdalstiftelsen, Östersjöstiftelsen samt de Söderbergska stiftelserna har under året givit en arbetsgrupp i uppdrag att undersöka möjligheterna till samordning av stiftelsernas hantering av kostnadskalkyler, ekonomisk rapportering samt projektens ekonomiska uppföljning. Kontakt har också upprättats med föreningen Stiftelser i samverkan (SIS). Den ovan nämnda arbetsgruppen har analyserat ett mycket stort antal ansökningar och projektkostnadskalkyler i avsikt att klarlägga vad som kan vara en rimlig storlek på det bidrag som forskningsstiftelserna anslår till pro-

jektnära indirekta kostnader och lokalkostnader. Gruppens rapport, "Samordning av forskningsstiftelsers agerande vad gäller indirekta kostnader vid externfinansierade forskningsbidrag till svenska universitet och högskolor", har överlämnats till beställarna under senare hälften av september 2011. Slutsatsen av analysen i rapporten är att storleken på RJ:s bidrag till indirekta kostnader och lokalkostnader för ett treårigt projekt och en 75-procentig anställning är relativt generöst, en iakttagelse som det finns anledning att återkomma till.

Information, webbplats och årsbok

2011 var året då RJ vidareutvecklade sin kommunikation och dess kanaler.

RJ:s kommunikation har anpassats till samhällets stigande krav på flexibel kommunikation. Informationen på webbplatsen rj.se har blivit mer tillgänglig. Med ny struktur och form, erbjuds läsaren ett brett utbud av information i form av artiklar, nyhetsbevakning, blogg samt debattforum. Läsarna kan därmed snabbt och enkelt ta del av aktuell forskning, ansökningsrutiner samt finansiell information.

För att stärka positionen som en ledande ekonomisk källa för forskning inom humaniora och samhällsvetenskap samarbetar RJ med Forskning.se, [Expertsvar](http://Expertsvar.se), *Forskning & Framsteg* samt [Sweden ScienceNet](http://SwedenScienceNet.se). I och med webbplatsen www.sciencenet.se finns nu en nationell plattform för information om svenska forskningsaktiviteter och -resultat. Forskningen inom humaniora och samhällsvetenskap får därmed utrymme att synas i väl etablerade forum.

Att sprida och stärka RJ:s forskningsområden är ledstjärnan för våra satsningar. Därför medverkar RJ även i större publika evenemang. RJ var en av huvudarrangörerna på Bok- och biblioteksmässans "Forskartorget". Årets seminarier fick gott utrymme i medierna; till exempel filmade SVT de seminarier som tog upp vår årsbok *Ett nordiskt rum*. Nytt för året var att forskarna fanns tillgängliga efter seminariet i en lounge i anslutning till scenen. Där fick besökarna möjligheten att diskutera och ställa frågor. RJ deltar även i Almedalsveckan. Sedan 2007 har RJ arrangerat SAMspråk i samarbete med FAS, Formas och VR. Under Ulrika Knutsons ledning hölls i år åtta välbesökta samtal mellan forskare och politiker. SAMspråk har blivit alltmer populärt och är nu så pass etablerat att det har blivit synonymt med Joda bar under Almedalsveckan.

I sammanhanget ska RJ:s bidrag till den verksamhet som bedrivs av föreningen Vetenskap & Allmänhet (VA) nämnas. VA:s återkommande kartläggningar av allmänhetens förtroende för olika typer av forskning återopas ofta både i den allmänpolitiska och i den forskningspolitiska diskussionen.

I och med detta har RJ försökt att på ett konkret sätt presentera humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning på flera av de viktigaste arenorna i forskarsamhället. Sedan 2010 ställer RJ dessutom krav på att de forskare som

finansieras av fonden ska publicera sina forskningsresultat open access. Hur detta fungerar följs upp dels vid halvtidsuppföljningen, det så kallade projektbesöket, dels vid slutredovisningen. Än så länge har inte någon forskare som omfattas av detta krav hunnit publicera sig, men RJ:s halvtidsuppföljningar visar att forskarna visar en allt större medvetenhet om open access-publicering. RJ är även engagerad i dessa frågor på nationell nivå genom engagemang i Kungliga bibliotekets satsning openaccess.se.

Årsboksarbetet drivs av ett redaktionsråd bestående av Björn Fjaestad, Tove Marling Kallrén och Jenny Björkman. För 2011/12 har årsboken titeln *Ett nordiskt rum. Historiska och framtida gemenskaper från Baltikum till Barents hav*. Den utgår ifrån satsningen på forskningsprogrammet Nordiska rum, som RJ finansierar tillsammans med ett antal andra finansörer.

Uppföljning och utvärdering

RJ har fastställt rutiner för uppföljning och utvärdering av anslag inom de ordinarie stödformerna. Projektledarna lämnar en ekonomisk och en vetenskaplig slutredovisning. Dessa granskas och den vetenskapliga slutredovisningen läggs ut på RJ:s webbplats. För projekt och infrastrukturella projekt genomförs också så kallade projektbesök, en halvtidsuppföljning då projektledarna får lämna en skriftlig redovisning av projektet. Ett antal projekt väljs ut och kallas till möte med ansvarig beredningsgrupp. Syftet är att stämma av att projektet löper på som tänkt, att notera väsentliga avsteg från projektplanen samt att ge klartecken för fortsättning av projektet. Återkoppling till projektledaren ges dels vid själva besöket, dels efteråt i skriftlig form. Besöket ger dessutom information om hur stödformen fungerar. Under året har 56 projekt och 9 infrastrukturella projekt lämnat in redovisningar. För 17 av projekten och 2 av de infrastrukturella projekten har dessutom uppföljning skett genom ett möte med respektive beredningsgrupp. Samtliga uppföljningar har resulterat i fortsatt projektstöd.

Programmen följs upp en första gång efter två år, därefter i halvtid och till sist, för program med en längre verksamhetstid än sex år, efter ytterligare två år inför utbetalning av det resterande anslaget. Tvåårsuppföljningen av Hans Ruins forskningsprogram "Tid, minne, representation" visade att arbetet är i full gång. Halvtidsutvärderingarna genomförs av två icke-svenska sakkunniga, och vid en hearing diskuteras forskningsprogrammets fortskridande. Även dessa utvärderingar utföll tillfredsställande och följande program får utnyttja återstoden av de beviljade medlen: "Att organisera marknader" (Nils Brunsson), "Ars edendi. Methodological Models for Editions of Medieval Texts. An Editorial Laboratory in an International Network" (Gunilla Iversen) samt "Demokrati bortom nationalstaten? Transnationella aktörer och globala styrformer" (Christer Jönsson).

Genom en statistisk sammanställning har en uppföljning påbörjats av den fjärde av RJ:s ordinarie stödformer, Forskningsinitiering. Fokus i den fortsatta

uppföljningen är på hur forskarna utnyttjar denna stödform och vilken effekt den har gett. Förberedelser pågår också för en lite större uppföljning av ett urval av RJ:s infrastrukturella projekt.

RJ har givit det norska Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU) i uppdrag att göra en systematisk studie av projekt som stödform. Anledningarna till att RJ tar detta initiativ är flera. En är att en sådan studie, trots att projektanslag är den vanligaste stödformen bland svenska forskningsfinansiärer, aldrig följts upp, utvärderats eller särskilt studerats. Det är viktigt att få kunskap om hur denna stödform fungerar och vilka effekter den har på forskningens utveckling och på enskilda forskares karriärer. Studien av RJ:s projektstöd kommer att berikas genom en jämförelse av hur projekt som stödform fungerar inom det norska forskningsrådet.

Ur en forskningsfinansiärs perspektiv kan det vara intressant att inte endast ha information om vilka forskare som söker och vilka som beviljas respektive får avslag på sina ansökningar, utan också vilka forskare som skulle kunna söka, det vill säga den potentiella sökgruppen. Med bibliografiska data som grund går detta att studera. Denna kunskap kan ge information till exempel om det finns kvalificerade forskare som avstår från att söka RJ:s medel. RJ har gett en forskare i uppdrag att genomföra en sådan studie för ämnena nationalekonomi och psykologi. Resultatet för de båda ämnena skiljer sig åt. I psykologi finns en tydlig tendens att högproduktiva forskare i stor utsträckning finns bland dem som söker hos RJ. För nationalekonomi finns inte någon sådan tendens, utan sannolikheten att en sökande i detta ämne ska finnas i den hög- eller lågproduktiva gruppen är lika stor. När det gäller i vilken utsträckning högproduktiva forskare från de båda ämnena får sina ansökningar beviljade finns samma mönster. I psykologi finns en tendens att dessa forskare i större utsträckning ges bidrag, men inte i nationalekonomi.

När det gäller uppföljning och utvärdering är RJ engagerat i dessa frågor även på andra sätt än i det direkta uppföljningsarbetet av den egna verksamheten. RJ samarbetar med andra aktörer både nationellt och internationellt.

RJ:s uppföljningar och utvärderingar visar att de pågående projekten och programmen utvecklas väl. Det är tillfredsställande att konstatera att det går bra för de forskare som RJ stöder. QoG-institutet vid Göteborgs universitet, som leds av professor Bo Rothstein, kommer med start den 1 mars 2012 att leda det största samhällsvetenskapliga projekt som EU-kommissionen hittills har finansierat. Projektet får drygt 70 miljoner kronor och samlar 21 forskargrupper i 16 europeiska länder. Forskarna ska studera korruptionens orsaker och effekter samt undersöka hur effektiva insatser mot korruption kan utformas.

Förvaltningsberättelse

Ändamål

Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond (RJ) grundades genom ett beslut i riksdagen 1964 och genom en donation från Sveriges riksbank. Avsikten var att uppmärksamma bankens 300-årsjubileum 1968 och samtidigt främja ”ett angeläget nationellt ändamål”. Riksdagen fastställde RJ:s stadgar den 2 december 1964. Stadgarna reviderades från den 1 januari 1988. Därmed blev RJ en självständig finansiell aktör och ansvaret för förvaltningen av tillgångarna övergick från Riksbanken till RJ:s styrelse. I samband med att de s.k. löntagarfonderna utskiftades, beslutade riksdagen under 1993 att tillföra RJ en ny donation, Kulturvetenskapliga donationen. Utöver detta har RJ fått ytterligare donationer. Riksdagen fastställde de nu gällande stadgarna den 30 maj 2006. Bakgrunden till förändringen var att finansmarknaderna i Sverige och internationellt genomgått stora förändringar. Numera har RJ möjlighet att investera i samtliga finansiella instrument och strukturer som förekommer på marknaden.

RJ är en fristående stiftelse. Styrelsen beslutar självständigt om verksamheten inom ramen för stadgarna, vilka preciserar (§ 2) följande ändamål för RJ:

Stiftelsen har till ändamål att främja och understödja vetenskaplig forskning med anknytning till Sverige. Därvid skall gälla

- att verksamheten skall ges en betydande flexibilitet och att i princip inte något forskningsområde skall vara uteslutet från möjligheten att erhålla bidrag från stiftelsen, men*
- att företräde skall ges åt forskningsområden, vilkas medelsbehov inte är så väl tillgodosedda på annat sätt,*
- att stiftelsens medel speciellt skall användas för att stödja stora och långsiktiga forskningsprojekt,*
- att nya forskningsuppgifter, som kräver snabba och kraftiga insatser, därvid särskilt uppmärksammas,*
- att stiftelsen skall verka för att främja kontakter med internationell forskning, samt*
- att stiftelsens medel inte skall tas i anspråk för inrättande av permanenta tjänster. Om så befinns lämpligt, skall dock till stiftelsens verksamhet kunna knytas forskare för så lång tid att stödet från stiftelsen får karaktären av livstidsstipendium.*

Ledning

Styrelsens ledamöter utses av riksdagen för en fyraårsperiod. Valen sker vartannat år då beslut om halva antalet ledamöter fattas. Styrelsen har sammanträtt fyra gånger under 2011. Den beslutar om budget, anslag till forskning, riktlinjer för den finansiella verksamheten och delegationsregler. Styrelsen konkretiserar de ovan i stadgarna angivna ändamålen i den fleråriga utformningen av forskningsstödet och i det årliga budgetbeslutet.

Styrelsens arbetsutskott, som består av styrelsens ordförande och vice ordförande samt finanskommitténs ordförande, har sammanträtt sex gånger under året. Till arbetsutskottet har styrelsen bl.a. delegerat besluten om anslag till forskningsinitiering och tryckningsbidrag.

RJ:s finanskommitté, som på styrelsens delegation fattar beslut i finansiella frågor, har två ordinarie ledamöter och en adjungerad ledamot. Finanskommittén har sammanträtt vid fyra tillfällen. För finansförvaltningen hänvisas till särskilda avsnitt nedan.

Arbetsätt, budget

RJ stöder i första hand forskning inom humaniora, samhällsvetenskap, juridik och teologi. Verksamheten följer två linjer. Dels finansieras högkvalitativa ansökningar från forskarna själva inom ramen för de ordinarie stödformerna projekt, program, infrastrukturellt stöd och forskningsinitiering, dels görs riktade insatser som syftar till att utveckla svensk forskning och stärka dess internationella ställning. I avvägningen sätter RJ den s.k. bottom-up-principen främst och låter forskarinitiativen utgöra större delen av utrymmet för ny forskning, vilket innebär ca 75–80 procent av den årliga budgeten.

Budgeten för 2011 omfattade totalt 415 mkr, varav ca 378 mkr avsåg nya forskningsanslag. Inför styrelsens beslut om budget görs ett finansiellt hållbarhetstest, ett s.k. stresstest. Under året har RJ sammanlagt beviljat anslag om 333 mkr (se vidare i *Årsberättelsens* avdelning ”Den forskningsstödjande verksamheten”). Alla utgifter prövas noga, och enbart de ansökningar som uppfyller högt ställda kvalitetskrav beviljas medel. Att inte hela det budgeterade utrymmet för forskningsanslag togs i anspråk under 2011 beror på styrelsens beslut att endast finansiera två program i stället för som budgeterat tre och att inte utnyttja hela det budgeterade utrymmet till infrastrukturella projekt.

Ordinarie stödformer

Antalet ansökningar om nya projektanslag uppgick 2011 till 810 (2010: 752). Beredningsgrupperna valde ut 111 av dessa, vilka därefter inbjöds att inkomma med en fullständig ansökan. Anslag kunde beviljas 48 (2010: 47) ansökningar, vanligtvis för tre år. Antalet ansökningar till de stora programanslagen var 22 (2010: 22), varav 7 valdes ut för vidare behandling och 2 (2010: 2) slutligen finansierades. Av 36 (2010: 50) ansökningar om infrastrukturellt stöd fördes 15 vidare till fördjupad bedömning. Av dessa har 8 (2010: 16) beviljats medel. Styrelsen tillvaratar till buds stående medel för att behandla olika typer av ansökningar så rättvist som möjligt. När resultaten av kvalitetsbedömningarna föreligger, gör styrelsen vid behov betydande omfördelningar mellan budgetposterna. Under 2011 utnyttjades härigenom en del av budgetposten program i stället till att finansiera högt rangordnade projekt och till angelägna riktade insatser. Konkurrensen om projektanslag är hårdare hos RJ än hos andra jämförbara finansiärer.

Riktade insatser

En av RJ:s uppgifter är att förnya forskningen. RJ inrättar s.k. områdesgrupper inom forskningsfält som bedöms vara angelägna men svagt utvecklade eller otillräckligt uppmärksammade. Syftet är att initiera och stimulera till ny forskning. Tre grupper har varit verksamma under 2011, varav den med inriktning på ”teknisk utveckling och institutionell förändring i det tidiga 2000-talet” har genomfört sitt första verksamhetsår och områdesgruppen för ”forskning om förmodernitet” har avslutats. RJ har genomfört ett flertal symposier och seminarier, ibland tillsammans med andra forskningsstödjande organ inom eller utom landet. Som exempel kan nämnas att områdesgruppen för ”mål och resultat i offentlig verksamhet” arrangerade ett välbesökt seminarium om styrning av högre utbildning. Vissa konferenser syftar till att undersöka förutsättningarna för nya initiativ från RJ. En workshop kring ”tvärkulturella, regionala och transnationella studier” visade att RJ aktivt bör stödja forskningen kring viktiga regioner och bidra till den vetenskapliga diskussionen om hur områdesstudier kan bedrivas. Symposiet kring ”medialisering i kultur, politik och vardagsliv” riktade uppmärksamheten mot intressanta forskningsmöjligheter, vilka dock måste bearbetas innan konkreta förslag till insatser presenteras för RJ:s styrelse.

Bland de riktade forskningssatsningarna kan även nämnas utlysningen av medel för forskning om förmodernitet och spetsforskningsprogrammet Pro Futura. Även om Pro Futura-forskarna visar mycket goda resultat har programmet under 2011 vidareutvecklats t.ex. för att öka rörligheten och den internationella rekryteringen av forskare. Flera Pro Futura-forskare har valts in i akademier och forskningsråd, och i den nya Sveriges unga akademi är samtliga företrädare för humaniora och samhällsvetenskap Pro Futura-forskare. Arbetet med Flexitprogrammet går vidare. Genom att finansiera s.k. in-house-forskare i företag hoppas RJ kunna bidra till närmare förbindelser mellan å ena sidan humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning, å andra sidan näringslivet och illustrera den ömsesidiga nyttan.

Kvalitetsbedömningen

RJ vinnlägger sig om hög kvalitet i granskningsprocessen och flexibelt beslutsfattande. Varje ansökan bedöms i förhållande till vetenskapliga kvalitetskriterier och internationell standard. I alla sammanhang ges ansökningar med internationell anknytning särskild prioritet. RJ:s beredningsorganisation är omfattande. Tillgången till kvalificerade ledamöter i beredningsgrupper och paneler är en förutsättning för beslutens kvalitet och legitimitet. Jävsfrågorna behandlas omsorgsfullt: styrelsens regler för hanteringen av jäv vid bedömning av forskningsansökningar är publicerade på RJ:s webbplats (www.rj.se). För att reducera jävsproblemen anlitas allt fler icke-svenska ledamöter i beredningsorganisationen. De ansökningar som i den första granskningen förs vidare genomgår extern sakkunnigbedömning, i många fall av utländska experter. Vid behov arrangeras s.k. hearingar med de sökande för att skaffa ett fullgott beslutsunderlag.

Anslagens utformning

Avsikten är att RJ:s anslag ska vara utformade på ett sådant sätt att de bästa forskarna söker och väljer dem. RJ inriktar sig på hela forskningsprocessen och ger bidrag till tryckning, översättning och kostnader för publicering med s.k. open access. Goda förvaltningsresultat har gjort det möjligt att utveckla en rad nya stödformer och riktade insatser, vilka vilar på grundlig och självständig analys. Särskilt intressanta och värdefulla har de åtgärder visat sig vara som är unika för RJ. De har i flera fall påverkat andra finansierares insatser, under året t.ex. det karriärprogram för unga forskare som Knut och Alice Wallenbergs stiftelse har lanserat. Tack vare RJ:s åtgärder har kvaliteten och mångfalden i svensk forskning kunnat stärkas. RJ eftersträvar att tillvarata sin handlingsfrihet genom att arbeta probleminriktat och flexibelt. Genom att samfinansiera angelägen forskning med andra aktörer (exempelvis med Vitterhetsakademien) kan bidragen från RJ få hävstångseffekt, samtidigt som insatserna ges en bredare förankring i forskningssystemet.

RJ är restriktiv med att bevilja schablonmässiga och ospecificerade bidrag till lokalkostnader och indirekta kostnader (s.k. overhead), vilket inneburit att utbetalningarna till sådana kostnader under senare år har reducerats betydligt. RJ har aktivt deltagit i ett arbete med att undersöka möjligheterna till samordning rörande stiftelsernas hantering av kostnadskalkyler, ekonomisk rapportering samt projektens ekonomiska uppföljning. Arbetsgruppen har analyserat ett stort antal projektkostnadskalkyler i avsikt att klarlägga vad som kan vara en rimlig storlek på det bidrag som anslås till projektnära indirekta kostnader och lokalkostnader. Slutsatsen är att storleken på RJ:s bidrag till de treåriga projektanslagen i form av ett krontalspåslag vars storlek följer av arbetstidsvolymen är relativt generöst. För program och infrastrukturellt stöd har bidragens storlek beräknats från fall till fall. Det har varit möjligt att nå samförstånd med berörda lärosäten. RJ övergår från 2012 till att betala ut anslagen efter rekvisition för en sexmånadersperiod och i takt med att forskarna förbrukar beviljade medel. Samtliga ovannämnda åtgärder ger betydande ekonomiska fördelar för RJ utan att det administrativa arbetet ökar i orimlig omfattning. Rekvisitionen av anslag i takt med förbrukningen motverkar också att lärosätena ligger på stora beviljade men oförbrukade anslag som genererar ingen eller mycket låg avkastning.

Internationellt

RJ:s bidrag syftar till att förnya och förstärka den svenska forskningens internationella förbindelser och genomslag. RJ har en erkänd position i det internationella vetenskapssamfundet. RJ fortsätter att i skilda former driva på forskningspolitiken, bl.a. genom bidrag som syftar till att stärka det europeiska forskningsrådets (ERC) position, exempelvis genom anslag till forskning kring och en internationell konferens om användningen av s.k. peer review inom ERC. RJ är därutöver en aktiv medaktör i European Foundation Centre (EFC), European Cultural Foundation (ECF) och European Science Foundation (ESF). Som exempel på forskningssamarbetet med andra europeiska

stiftelser kan "Europe and Global Challenges" nämnas, där andra utlysningen gjordes under 2011. RJ:s internationella samarbete prövas fortlöpande, och alla insatser eller avtal är tidsbegränsade.

Information

RJ fortsätter att bygga ut och förbättra kommunikationen med den intresserade allmänheten, journalister och forskare. Under 2011 har webbplatsen genomgått en omfattande förändring. Dess nya struktur och form erbjuder ett brett utbud av information i form av artiklar, nyhetsbevakning, blogg samt debattforum. Besökarna kan snabbt och enkelt ta del av aktuell forskning, ansökningsrutiner samt finansiell information. Webbplatsen är ett viktigt instrument för den utåtriktade informationen, liksom årsboken och nyhetsbrevet. RJ medverkar också under politikerveckan i Almedalen, i Bok- och Biblioteksmässan samt vid åtskilliga konferenser.

Måluppfyllelse och kvalitetssäkring

En jämförelse av de inledningsvis citerade stadgarna med redovisningen av genomförda verksamheter visar hur RJ utnyttjar möjligheterna att agera flexibelt och i syfte att stärka humaniora och samhällsvetenskap, hur stora och långsiktiga projekt stöds, hur nya forskningsuppgifter uppmärksammas samt hur kontakterna med internationell forskning främjas. Det bestående vetenskapliga värdet, relevansen, nyttan och effekterna av RJ:s forskningsstöd visar sig i flertalet fall först på sikt. Genom att säkerställa att de ansökningar som beviljas medel håller högsta vetenskapliga kvalitet läggs en grund. RJ har under senare år ökat ambitionerna i fråga om utvärdering och uppföljning av den forskning som beviljats medel. Det är viktigt att kunna ge besked om vad som varit ett lyckat projekt och vad som eventuellt har varit mindre framgångsrikt. RJ:s styrelse behöver också inför sina beslut om budget ett allsidigt underlag som gör det möjligt att justera stödformer och arbetssätt. En del uppföljning och utvärdering är löpande åtgärder. Efter avslutad projekttid ska forskarna till RJ sända in en ekonomisk redovisning samt en kort redogörelse för de vetenskapliga resultaten och de skrifter som projektet resulterat i. I kvalitetshöjande syfte gör respektive beredningsgrupp årligen uppföljningar och projektbesök. Under 2011 har 56 projekt och 9 infrastrukturella projekt granskats, varav 17 projekt och 2 infrastrukturella projekt även har besökts. Samtliga har fått klartecken att fortsätta. Tre program har genomgått en formell halvtidsutvärdering under medverkan av externa sakkunniga och ett program har följts upp efter de första två åren. RJ har givit det norska Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU) i uppdrag att göra en systematisk studie av projekt som stödform. En sådan granskning har aldrig gjorts, trots att projektanslag är den vanligaste stödformen bland svenska forskningsfinansiärer. RJ har även beställt och erhållit en bibliografisk analys av den potentiella sökgruppen i två stora ämnen. Avsikten är att få en bild av vilka forskare som skulle kunna söka, inte enbart av vilka som söker och vilka som beviljas respektive får avslag. Information t.ex. om att

det finns kvalificerade forskare som avstår från att söka RJ:s medel kan användas vid framtida förändringar av stödformerna.

Administration

It-stödets funktionalitet och tillförlitlighet uppmärksammas och åtgärdas fortlöpande. En ny server har installerats och bandbackupen bytts ut. Därutöver har efter omfattande förberedelser en offentlig upphandling genomförts av det informationstjänsteverktyg som levererar börskurser, vilken resulterat i att RJ i början av 2012 övergår till Bloomberg. Capman, som används för värdepappershantering, har anpassats till den senaste tekniken och utvecklats för att kunna hantera nya finansiella instrument och för att bli webbaserat. Tekla och Webla, som hanterar ansökningar och sakkunnigutlåtanden, har tillförts en rad funktioner i syfte att bl.a. öka precisionen i forskarnas budgetar, öka tillförlitligheten i uppgifterna om projektens ämnesinriktning och förbättra informationen till de sökande med hjälp av e-postutskick under urvals- och beslutsprocessen. Dessutom har anvisningarna till de sökande översatts till engelska som ett led i RJ:s strävan att stärka internationaliseringen. Systemen för ekonomiadministrationen har utvecklats för att bl.a. kunna hantera forskarnas successiva rekvisition av anslagen. Övergången till digital hantering av alla ansökningshandlingar fortskrider: under 2011 har systemet anpassats så att det kan användas även för riktade utlysningar. Vid alla it-förändringar har en säker it-struktur prioriterats. Arbetet att med hjälp av skattejurister dels återkräva felaktigt innehållen källskatt på RJ:s aktieaffärer i en rad europeiska stater, dels se till att skattefrågorna hanteras korrekt framöver, har fortsatt. Arbetet med att beskriva arbetsrutiner inom kansliet går vidare. Den s.k. årskalendern för forskningsavdelningen och administrationen har aktualiserats i syfte att öka säkerheten och effektiviteten i arbetsprocesserna. Personalhandboken för kansliets personal ajourförs och kompletteras fortlöpande.

Personal

I slutet av 2011 hade RJ:s kansli 17 anställda. Under året har en nyanställning gjorts, och som ersättare för en föräldraledig anlitats en uppdragstagare med eget företag.

Finansiell verksamhet

Resultat och avkastning

Resultat inklusive förändring av ej realiserade vinster uppgår för helåret 2011 till –453 mkr (1 000 mkr)¹, se not 12. Resultat exklusive ej realiserade vinster, årets resultat, var 247 mkr (762). Under året beviljade RJ 333 mkr (348) till forskningsmedel.

Direktavkastningen i form av utdelningar, ränteintäkter och driftsöverskott på fastigheter uppgick under året till 351 mkr (282). Administrationskostnaderna var kvar på en oförändrad nivå om 34 mkr jämfört med föregående år och motsvarar 0,4 procent av genomsnittligt eget kapital.

Det finansiella resultatet uppgick för helåret 2011 till –419 mkr jämfört med en vinst under föregående år på 1 034 mkr, se tabell 1. Totalavkastningen på stiftelsens tillgångar var under året –4,0 procent (10,8).

Avkastningen i totalportföljen understeg under året RJ:s jämförelseindex med 1,2 procentenheter jämfört med en överavkastning på 1,4 procentenheter under 2010. Under 2011 utvecklades internationella aktier och ränteportföljen bättre än sina jämförelseindex medan den svenska aktieportföljen och den taktiska allokeringen mellan tillgångsslag bidrog negativt till avkastningen jämfört med index. Under året har avvikelserna i den taktiska allokeringen varit förhållandevis små jämfört med referensportföljen, men resultatet har påverkats negativt av den höga volatiliteten. Under året har den taktiska allokeringen mellan tillgångsslag jämfört med index haft en negativ inverkan på RJ:s totalavkastning på ca –0,3 procentenheter jämfört med +0,4 procentenheter under helåret 2010.

RJ:s aktieportföljer avkastade under året –11,0 procent (15,6). Räntebärande placeringar gav en avkastning på 4,9 procent (1,2) och hedgefonder 2,2 procent (6,8). Den direktägda fastighetsportföljen gav en avkastning före skatt på 8,6 procent (12,9) och fastighetsfonder 5,6 procent (6,9).

Den svenska aktieportföljen gav under 2011 en avkastning på –17,6 procent (26,8), vilket understeg index med 4,0 procentenheter. En förklaring till kursnedgången på Stockholmsbörsen är att resultatprognoserna för börsföretagen för 2012 har justerats ned främst beroende på försämrade konjunkturutsikter särskilt i Västeuropa. Stockholmsbörsen har ett stort inslag av internationella industriföretag som är känsliga för förändringar i globala makroekonomiska prognoser. Detta har också bidragit negativt till RJ:s avkastning jämfört med index då portföljen under året varit överviktad i den konjunktur-känsliga verkstadsindustrin. Vid årsskiftet var 30 (34) procent av stiftelsens totala tillgångar placerade i svenska börsnoterade aktier.

Den internationella aktieportföljen har under året gett en totalavkastning på –2,2 procent (1,1), vilket översteg jämförelseindex med 2,3 procentenheter (4,8). Ett framgångsrikt aktieurval har bidragit positivt till portföljens avkast-

¹ Siffror inom parentes avser 2010.

ning jämfört med index. Under året har en övervikt i USA och undervikt i Euroland haft en positiv inverkan på resultatet jämfört med index liksom en övervikt i teknologiaktier och en undervikt i finanssektorn haft. Under första kvartalet genomfördes en implementering av en ny och bredare inriktning på den internationella aktieportföljen. Framför allt har andelen i Nordamerika ökat medan andelen i Västeuropa minskat. Andelen i Asien och Latinamerika har också ökat i jämförelseindex. Vid utgången av året var den internationella portföljen fördelad med Nordamerika 56 procent (45), Västeuropa exklusive Storbritannien 16 procent (28), Storbritannien 13 procent (18), Japan 5 procent (3), Asien exklusive Japan 7 (4) och Latinamerika 3 procent (1).

Liksom tidigare år har hela den internationella aktieportföljen, den svenska aktieportföljen och ränteportföljen förvaltats internt av RJ:s finansavdelning. Investeringsfilosofin att lägga tonvikt vid ”bäst-i-sin-klass”-bolag med rimlig aktievärdering är en viktig del i den övergripande strategin.

Räntebärande placeringars avkastning på 4,9 procent (1,2) översteg jämförelseindex med 0,4 (0,3) procentenheter. Obligationsportföljen, som främst innehåller säkerställda svenska bostadsobligationer, uppvisade en avkastning på 6,5 procent (1,7), vilket översteg jämförelseindex med 0,3 (0,1) procentenheter. Avkastningen på korta räntebärande placeringar uppgick under året till 2,4 (0,7) procent, vilket översteg jämförelseindex med 0,7 (0,4) procentenheter. Under 2011 hade den svenska obligationsmarknaden en mycket stark utveckling med fallande räntor över hela avkastningskurvan. Exempelvis sjönk den tioåriga statsobligationsräntan från 3,3 till 1,6 procent. Bidragande orsaker till den starka utvecklingen är Sveriges starka statsfinanser relativt andra europeiska länder, vilket leder till ett litet upplåningsbehov. Samtidigt har efterfrågan på långa löptider från exempelvis livbolag under året varit stor. De låga statsräntorna innebär att såväl femåriga som tioåriga statsobligationer förväntas ge en avkastning som är lägre än inflationen, dvs. en negativ realränta. En konsekvens av detta under det kommande året kan bli att institutionella investerare kommer att omplacera från statsobligationer till säkerställda bostadsobligationer som ger en god riskpremie jämfört med statspapper. Riksbanken höjde styrräntan från 1,25 procent i början av året till 2,0 procent i juli. I december sänktes reporäntan till 1,75 procent samtidigt som prognosen för framtida styrräntor också sänktes. En bidragande orsak är sämre utsikter för svensk ekonomi med anledning av försvagad konjunktur i Europa.

Den direktägda fastighetsportföljen, som i sin helhet är investerad i bostäder och kontor i Stockholms innerstad, gav under året en totalavkastning på ca 8,6 procent (12,9). Den direktägda fastighetsportföljen utgörs av 71 procent bostadshus och 29 procent kontorsfastigheter. Fastighetsportföljen är till en mindre del finansierad med inteckningslån med en rörlig ränta som under året uppgick till 2,9 procent (2,3). Ny förvaltare av RJ:s fastighetsbestånd är fr.o.m. den 1 januari 2011 Einar Mattsson Byggnads AB.

Under året ökade marknadsvärdet på bostadsfastigheterna med 4,6 procent till ett genomsnittligt värde på ca 29 600 kr per kvadratmeter. Att marknads-

värdet har stigit trots att bostadsrättspriserna i motsvarande område sjunkit med ca 6 procent enligt Mäklarstatistik.se beror på att bostadsfastigheter i centrala Stockholm är betydligt lägre värderade än motsvarande bostadsrätter. Dock finns det skäl till att värderingen av bostadshus ska vara något lägre än bostadsrätter eftersom bostadsmarknaden i Stockholm har reglerade hyror. Marknadsvärderingen av kontorsfastigheterna har under året stigit med 10,4 procent och kan främst hänföras till lägre avkastningskrav. En förklaring till detta är att inhemska institutionella investerare köpt centralt belägna fastigheter då alternativavkastningen på räntebärande placeringar har sjunkit i takt med räntenedgången. Marknadsvärdet för fastigheter har bedömts genom kassaflödesanalys och genom externa värderingar utförda av DTZ.

I samband med stängningen av Sveafastigheters tredje fastighetsfond i februari valde RJ att utöka investeringsåtagandet från 10 till 15 miljoner euro. Fonden är inriktad på nordiska fastigheter med tonvikt på Sverige och Finland med en treårig investeringsperiod. Vi grundar investeringen på en bedömning att det finns möjligheter att göra attraktiva fastighetsinvesteringar i spåren av finanskrisen.

RJ:s innehav i hedgefonder gav under året en absolutavkastning i svenska kronor på 2,2 procent (6,8). Under året har andelen s.k. långa/korta aktiefonder minskat från 56 procent till 34 procent av värdet samtidigt som två nya kategorier av aktiehedgefonder tillkommit. Dels en s.k. händelsestyrd fond med inriktning på Europa, dels en internationell marknadsneutral fond. Därmed består hedgefondsportföljen av åtta innehav fördelat på sex olika investeringsstrategier. Tillgångsslaget har uppvisat en positiv avkastning alla helår sedan RJ började investera i hedgefonder för drygt tio år sedan. Den genomsnittliga årliga totalavkastningen på RJ:s investeringar i hedgefonder under tioårsperioden beräknas till ca 7,3 procent, vilket överstiger SIX Harcourt Index² med i genomsnitt 2,2 procentenheter per år. Liksom tidigare år har RJ fortsatt att investera endast hos svenskbaserade fondföretag. Dock avser en av nyinvesteringarna under året en fond som är baserad utomlands där fondbolaget är delägt av ett svenskt fondföretag.

RJ valutasäkrar en del av de utländska tillgångarna till svenska kronor genom att använda valutaterminer. Enligt placeringspolicyn får den öppna valutapositionen maximalt uppgå till 20 procent av de totala tillgångarna. I slutet av året uppgick den öppna valutapositionen till 16,2 procent (13,2) av tillgångarna. Cirka 9 procentenheter avser exponering mot USA-dollar, 2 procentenheter mot pundet, 1 procentenhet mot euron samt 4 procent mot övriga valutor. Under året har USA-dollar stärkt sig mot kronan med ca 2 procent medan euron i det närmaste har varit oförändrad. Under året uppgick nettoreultatet på valutaterminer till -19 mkr jämfört med en vinst på 80 mkr under 2010.

Tillämpningen av RJ:s etiska principer för investeringar innebär att vi avstår från att investera i företag som medverkar till kränkning av mänskliga

² SIX Harcourt är ett jämförelseindex för svenskbaserade hedgefonder.

rättigheter, allvarlig miljöskada och alltför stor klimatpåverkan samt kränkning av arbetsrättsliga rättigheter. Arbetet görs med utgångspunkt i placeringspolicyn som anger att RJ ska beakta de konventioner som Sverige undertecknat inom områdena mänskliga rättigheter, miljöhänsyn och arbetsrätt. Under året har vi fortsatt samarbetet med GES Investment Services AB inom området etisk företagsanalys. I den granskning som genomfördes i maj konstaterades att ett företag, oljeserviceföretaget Transocean, i vilket stiftelsen ägde aktier, inte hade följt dessa konventioner. Med hänsyn till detta har RJ avyttrat detta aktieinnehav och beslutat att tills vidare inte tillåta investeringar i aktien. Generellt har RJ sedan samarbetet med den etiska konsulten påbörjades valt en restriktiv hållning och inte tillåtit investeringar i företag som ej följt våra etiska riktlinjer.

Finansiell ställning

För att ge ytterligare information om stiftelsens finansiella ställning kompletteras årsredovisningen med balansposters bokförda värde och jämförande marknadsvärde, se separat bilaga s. 71. Vid utgången av året översteg marknadsvärdet på RJ:s tillgångar det bokförda värdet med 1 159 mkr (1 860).

RJ:s redovisade egna kapital minskade under året från 7 681 mkr till 7 600 mkr. Stiftelsens förmögenhet (eget kapital värderat till marknadsvärde) minskade från 9 541 mkr till 8 759 mkr. I slutet av året utgjorde balanserat resultat 12,6 (14,6) gånger årets beviljade forskningsmedel, att jämföra med styrelsebeslutet om ett belopp som lägst motsvarar tre års utdelning i normal omfattning.

Av RJ:s placeringstillgångar vid utgången av 2011 utgjorde aktier 55 procent (55), räntebärande placeringar 30 procent (31), direktägda fastigheter 8 procent (7), fastighetsfonder 2 procent (1) och hedgefonder 5 procent (6).

Av tillgångarna var 27 procent denominerade i utländska valutor. Utestående terminskontrakt, vars nominella belopp per den 31 december 2011 uppgick till 1 015 mkr (958), medför dock att nettoexponeringen i utländsk valuta var 16 procent av de totala tillgångarna.

Långsiktig måluppfyllelse

RJ har med betydande marginal uppfyllt det avkastningsmål som styrelsen ställt upp för stiftelsens finansiella verksamhet. Enligt styrelsebeslut från 2003 ska placeringsverksamheten på lång sikt sträva efter en genomsnittlig årlig real avkastning om minst 4 procent, dvs. konsumentprisindex plus 4 procent.

Under perioden 2003–2011 uppgår den genomsnittliga reala avkastningen till 6,9 procent per år jämfört med målet om 4,0 procent per år. Detta innebär att den reala avkastningen för perioden 2003–2011 uppgår till sammanlagt 81,9 procent, vilket överstiger det långsiktiga målet med 39,6 procentenheter.

RJ:s kapitalförvaltning utvärderas också utifrån en referensportfölj. Referensportföljen ska ses som en lämplig portföljsammansättning med vilken realavkastningsmålet kan uppnås. Den föreslås av finansförvaltningen och

fastställs av finanskommittén. Under perioden från startåret 2003 har referensportföljen gett en genomsnittlig årlig realavkastning som överträffar det långsiktiga realavkastningsmålet med god marginal.

Därtill har den aktiva kapitalförvaltning som bedrivs inom RJ:s finansavdelning under perioden 2003–2011 överträffat referensportföljens jämförelseindex med sammanlagt 13,3 procentenheter. Detta är hänförligt till överavkastning mot index både i den taktiska tillgångsallokeringen och i delportföljerna svenska aktier, internationella aktier och räntebärande placeringar.

Under perioden 2003–2011 har totalportföljen överträffat jämförelseindex sex av nio år, dvs. 67 procent av antal år. Av de år som totalportföljen utvecklats bättre än index uppgår den genomsnittliga överavkastningen till 1,7 procentenheter. För de år som totalportföljen utvecklats sämre än index är avvikelserna i genomsnitt –0,6 procentenheter.

Samtliga tillgångsslag, som jämförs med marknadsindex, har för perioden 2003–2011 uppnått en avkastning som överstiger sina respektive jämförelseindex. Fastigheter och hedgefonder, som inte jämförs med index, har för perioden som helhet uppnått en genomsnittlig årlig realavkastning på 5,5 procent respektive 5,1 procent.

Risker och riskhantering

RJ upprättar årligen ett stresstest för att bedöma den påverkan som ett scenario med ett kraftigt värdefall på tillgångarna skulle ha på stiftelsens framtida utdelningskapacitet. Placeringsriskerna kan delas upp i följande riskfaktorer:

- Marknadsrisker inklusive aktie-, fastighets-, valuta- och ränterisk samt hedgefondsrisiker.
- Kreditrisker, inklusive motpartsrisker.
- Likviditetsrisker.

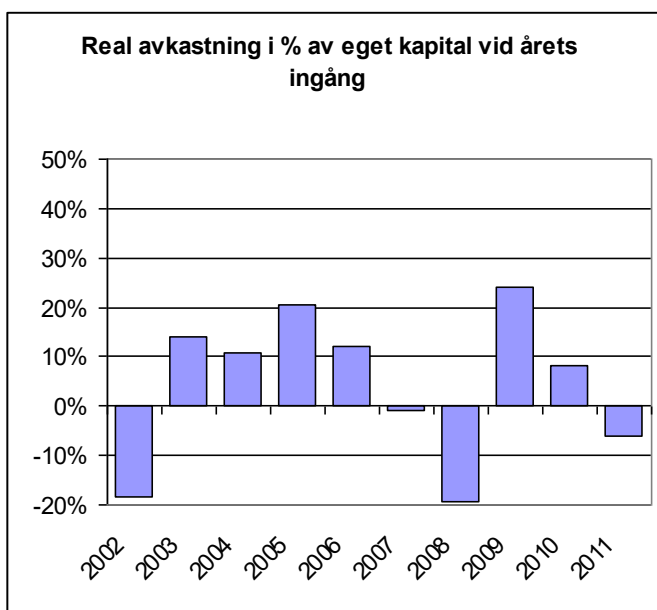
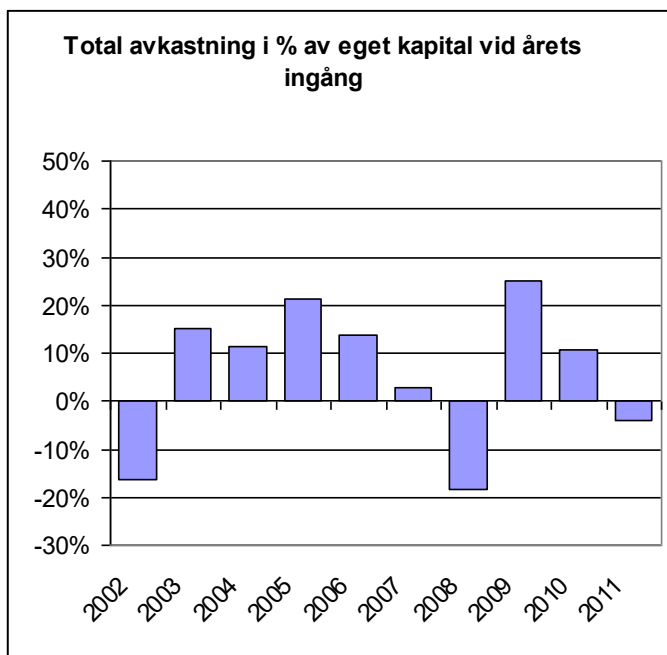
Placeringspolicyn, som fastställs av styrelsen, anger placeringsinriktning, limiter för placeringsrisker, godkända finansiella instrument, avkastningsmål och etiska riktlinjer. Inom ramen för placeringspolicyn och beslut i finanskommittén, såsom referensportföljen, är investeringsbesluten delegerade till finansavdelningen som leds av stiftelsens finansdirektör. På finansavdelningen arbetar ytterligare tre personer som portföljförvaltare med ansvar för olika investeringsmandat. Alla värdepapper förvaras i en svensk bankdepå. Ekonomistyrningen är separerad från förvaltningen och består av funktionerna administrativ direktör, controller och back-office.

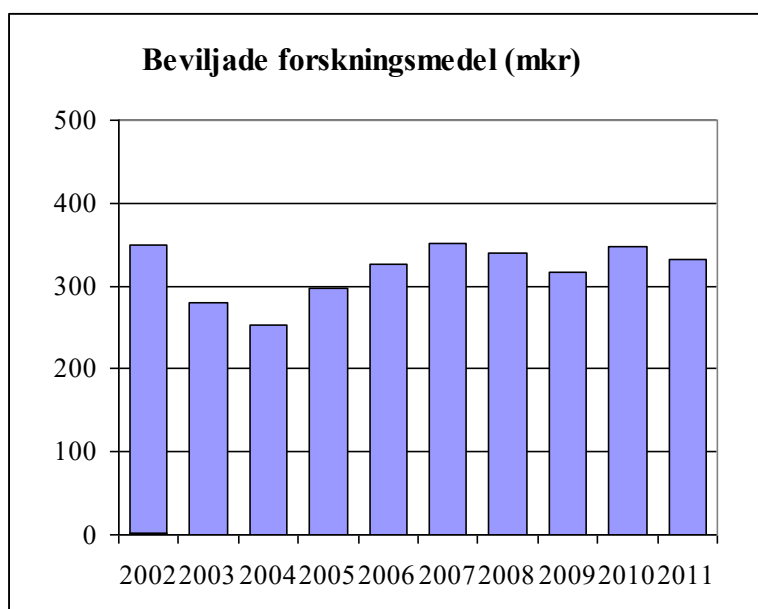
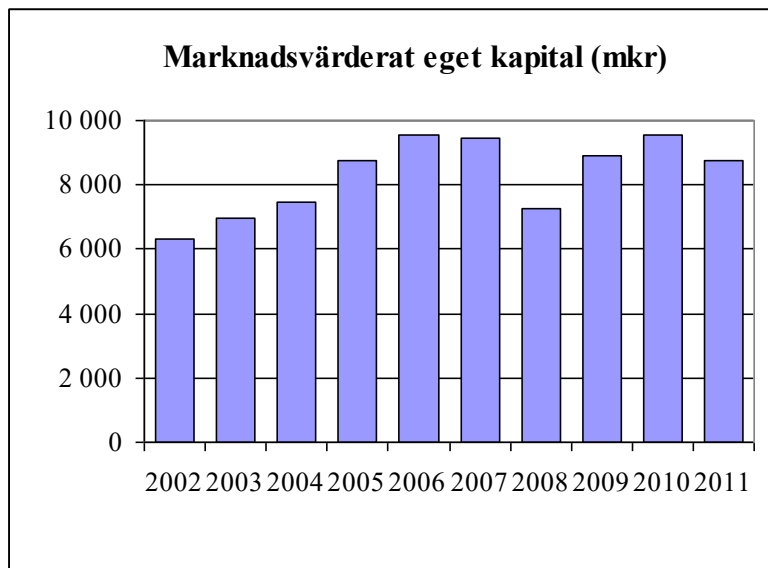
Den finansiella verksamheten – tio år i sammandrag

Den 1 januari 1988 fick Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond nya stadgar som innebar att stiftelsen blev en självständig finansiell aktör.

Nedan redovisas – i form av stapeldiagram – utvecklingen under de tio senaste åren av fyra grundläggande finansiella mått – den totala avkastningen,

den reala avkastningen (inflationsjusterad), eget kapital till marknadsvärde samt årliga beviljade forskningsmedel.

Tabell 1 Finansiellt resultat (KSEK)

Tillgång	Intäkt/kostnad	2011	2010
Fastigheter	Intäkter	35 750	34 394
	Realisationsvinster/förluster	–	54 359
	Avskrivningar	–5 468	–5 509
	Räntekostnader	–1 306	–1 030
	Övriga kostnader	–18 559	–18 482
	Återföring nedskrivning	8 000	–
	Avsättning till periodiseringsfonder	–2 591	–2 250
	Skatt på årets resultat	–2 044	–1 023
	Förändring av ej realiserade vinster	41 968	19 865
Summa fastigheter		55 750	80 324
Aktier	Utdelningar	176 318	149 700
	Realisationsvinster/förluster	121 322	401 524
	Återföring nedskrivningar	188 379	222 124
	Nedskrivningar	–428 019	–188 379
	Ränteintäkt aktiekonvertibel	2 001	2 001
	Förändring av ej realiserade vinster	–675 574	217 558
Summa aktier		–615 573	804 528
Hedgefonder	Utdelningar	22 992	19 969
	Realisationsvinster/förluster	55 528	–
	Förändring av ej realiserade vinster	–67 226	16 031
Summa hedgefonder		11 294	36 000
Onoterad fastighets- fond (Aberdeen)	Utdelningar	2 015	1 583
	Återföring nedskrivningar	9 252	12 041
	Nedskrivningar	–4 648	–9 252
	Förändring av ej realiserade vinster	0	0
Summa onoterad fastighetsfond		6 619	4 372
Vinstandelslån	Ränteintäkter	1 647	3 310
	Realisationsvinster/förluster	–66	–
	Återföring nedskrivningar	281	–
	Nedskrivning Sveafastigheter Fund III	–446	–281
Summa vinstandelslån		1 416	3 029
Räntebärande			
Bankmedel	Ränteintäkter	2 769	910
	Räntekostnader	–3	–2
	Valutakursvinster/förluster	–437	–7 636

Tillgång	Intäkt/kostnad	2011	2010
Certifikat	Ränteintäkter	23 920	10 574
	Återföring nedskrivningar	210	–
	Nedskrivningar	–	–210
	Förändring av ej realiserade vinster	138	–616
Floating rate note	Ränteintäkter	1 139	–
	Förändring av ej realiserade vinster	307	–
Obligationer	Ränteintäkter	86 903	76 025
	Realisationsvinster/förluster	–7 125	1 398
	Återföring nedskrivningar	25 828	–
	Nedskrivningar	–	–25 828
	Förändring av ej realiserade vinster	10 056	–25 209
Summa räntebärande tillgångar		143 705	29 406
Valutaterminer	Ränteintäkter	14 576	1 765
	Räntekostnader	–183	–1 706
	Valutakursvinster/förluster	–15 934	68 589
	Återföring nedskrivning	–	1 308
	Nedskrivning	–6 911	–
	Förändring av ej realiserade vinster	–10 442	10 442
Summa valutaterminer		–18 894	80 398
Övriga intäkter	Ersättn. rättegångskost. skatt Frankrike	–	14
Summa övriga intäkter		0	14
Finansiella kostnader		–3 678	–4 127
Finansiellt resultat		–419 361	1 033 944

Resultaträkning (KSEK)

	Not	2011	2010
<i>Stiftelsens intäkter</i>			
Utdelningar	1	201 325	171 252
Ränteintäkter	2	132 955	94 585
Resultat fastigheter	3	15 088	61 489
Återförd nedskrivning certifikat		210	–
Övriga intäkter		–	14
<i>Stiftelsens kostnader</i>			
Resultat från avyttring och nedskrivning av finansiella instrument	4	–39 714	413 347
Valutakursresultat m.m.	5	–23 282	62 261
Nedskrivning certifikat		–	–210
Finansiella kostnader	6	–3 678	–4 127
Personalkostnader	7, 8, 9	–23 917	–24 083
Externa kostnader	10	–9 949	–9 605
Avskrivningar inventarier	17	–227	–485
Räntekostnader	11	–1 492	–2 738
Årets resultat	23	247 319	761 700

För resultat inklusive ej realiserade vinster/förändring av eget kapital till marknadsvärde, se not 12.

Balansräkning (KSEK)

	Not	2011-12-31	2010-12-31
Tillgångar			
<i>Anläggningstillgångar</i>			
Materiella anläggningstillgångar			
Fastigheter	14, 15	275 792	273 260
Inventarier	17	155	267
Summa materiella anläggningstillgångar		275 947	273 527
Finansiella anläggningstillgångar			
Obligationer	18	1 770 747	1 747 225
Floating rate note	32	150 000	–
Aktier	19	4 701 978	4 453 840
Hedgefonder	20	407 849	389 600
Vinstandelslån	20	103 353	78 072
Onoterad fastighetsfond	20	56 674	52 070
Summa finansiella anläggningstillgångar		7 190 601	6 720 807
Summa anläggningstillgångar		7 466 548	6 994 334
<i>Omsättningstillgångar</i>			
Kortfristiga fordringar	21	20 485	2 321
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	22	51 524	46 670
Certifikat	25	776 168	1 095 267
Kassa och bank		217 488	362 422
Summa omsättningstillgångar		1 065 665	1 506 680
Summa tillgångar		8 532 213	8 501 014
Eget kapital och skulder			
<i>Bundet eget kapital</i>	23, 24		
Stiftelsekapital		2 656 792	2 588 800
<i>Fritt eget kapital</i>	23, 24		
Kulturvetenskapliga donationen		1 921 234	1 872 066
Balanserat resultat		3 022 276	3 220 390
Summa eget kapital		7 600 302	7 681 256
<i>Obeskattade reserver</i>			
Periodiseringsfonder	16	7 203	4 612
Summa obeskattade reserver		7 203	4 612
<i>Avsättningar</i>			
Avsättningar för pensioner		1 542	1 589
Summa avsättningar		1 542	1 589

	Not	2011-12-31	2010-12-31
<i>Långfristiga skulder</i>			
Inteckningslån		45 050	45 050
Summa långfristiga skulder		45 050	45 050
<i>Kortfristiga skulder</i>			
Beviljade ej utbetalda forskningsmedel		775 169	750 390
Leverantörsskulder		3 319	2 587
Valutaterminer	26	6 911	–
Övriga kortfristiga skulder	27	85 220	9 103
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	28	7 497	6 427
Summa kortfristiga skulder		878 116	768 507
Summa skulder och avsättningar		931 911	819 758
Summa eget kapital och skulder		8 532 213	8 501 014
<i>Ställda säkerheter</i>			
	29	49 371	49 371
<i>Ansvarsförbindelser</i>	31	103 968	86 907

Information om balansposters bokförda värde och jämförande marknadsvärden återfinns i separat bilaga.

Kassaflödesanalys (KSEK)

Kassaflöde från den löpande verksamheten		
Årets resultat	247 319	761 700
<i>Justeringar för poster som ej ingår i kassaflödet:</i>		
Avskrivningar av materiella anläggningstillgångar	5 696	5 994
Återföring av nedskrivning materiella anläggningstillgångar	-8 000	-
Återföring av nedskrivning finansiella anläggningstillgångar	-223 740	-234 165
Nedskrivningar av finansiella anläggningstillgångar	433 112	223 740
Realisationsresultat materiella anläggningstillgångar	-	-54 359
Realisationsresultat finansiella anläggningstillgångar	-114 195	-402 922
Förändring av avsättningar till periodiseringsfonder	2 591	2 250
Förändring av avsättningar till pensioner	-47	-84
Förändringar räntefordran	-4 777	-3 229
Förändringar ränteskuld	-53	-348
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital	337 906	298 577
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital		
Förändring av kortfristiga fordringar	300 859	-80 104
Förändring av kortfristiga skulder	84 882	-1 816
Kassaflöde från den löpande verksamheten	723 647	216 657
Kassaflöde från investeringsverksamheten		
Förvärv av materiella anläggningstillgångar	-116	-29
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	0	64 215
Förvärv av finansiella anläggningstillgångar	-3 574 981	-3 234 760
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	3 010 011	3 384 302
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-565 086	213 728
Kassaflöde långfristig finansiering		
Förändring av långfristiga skulder	-	-
Kassaflöde långfristig finansiering	0	0
Kassaflöde från anslagsverksamheten		
Förändring av beviljade ej utbetalda anslag	24 778	84 054
Återbetalade anslag	4 482	5 787

Kassaflöde från den löpande verksamheten		
Årets beviljade anslag	-332 755	-347 647
Kassaflöde från anslagsverksamheten	-303 495	-257 806
Årets kassaflöde	-144 934	172 579
Kassa, bank vid årets ingång	362 422	189 843
Kassa, bank vid årets utgång	217 488	362 422

Redovisnings- och värderingsprinciper

Årsredovisningen har upprättats enligt årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd. Redovisnings- och värderingsprinciper är oförändrade. Uppställningen av resultaträkningen är anpassad efter stiftelsens verksamhet och avviker därför från årsredovisningslagens uppställningsformer. Upplupna vinster/förändring av eget kapital till marknadsvärde lämnas i noter till balans- och resultaträkningen.

Information om balansposters bokförda värde och jämförande marknadsvärden återfinns i en separat bilaga.

Värdering materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar och erforderliga nedskrivningar. Materiella anläggningstillgångar skrivs av systematiskt över tillgångens bedömda nyttjandeperiod. Linjär avskrivningsmetod används för samtliga typer av materiella tillgångar.

Följande avskrivningstider tillämpas:

Byggnader	50 år
Inventarier	5 år
Datorer	3 år

När det finns en indikation på att en tillgång eller en grupp av tillgångar har minskat i värde görs en bedömning av dess redovisade värde. Om en värdenedgång bedöms vara bestående skrivs tillgången ned.

Mark redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för erforderliga nedskrivningar.

Investeringar i såväl egenutvecklad som förvärvad programvara kostnadsförs löpande.

Pågående nyanläggningar och förskott tas upp till anskaffningsvärde. När arbetet färdigställts förs utgifter som är värdehöjande till balansposten fastigheter och övriga utgifter till resultaträkningen.

Värdering finansiella anläggningstillgångar

Aktierelaterade värdepapper (inkl. aktiekonvertibler) värderas individuellt till anskaffningsvärde minskat med erforderliga nedskrivningar. Upplupen ränta på aktiekonvertibler redovisas som upplupen intäkt i balansräkningen.

Hedgefonder, vinstandelslån och onoterad fastighetsfond värderas kollektivt var grupp för sig till anskaffningsvärde minskat med erforderliga nedskrivningar.

Räntebärande värdepapper (inkl. floating rate note) värderas kollektivt till anskaffningsvärde minskat med erforderliga nedskrivningar. Upplupen ränta på kupongobligationer redovisas som upplupen intäkt i balansräkningen. Instrument utan kupongränta värderas till upplupet anskaffningsvärde.

Utländska värdepapper värderas utifrån anskaffningsdagens valutakurs.

Värdering omsättningstillgångar

Fordringar tas upp till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt.

Fordringar i utländsk valuta värderas utifrån balansdagens valutakurs.

Utestående valutaterminskontrakt värderas kollektivt enligt lägsta värdets princip (LVP). Det innebär att om tillgångskollektivet valutaterminer har negativt marknadsvärde redovisas detta som skuld och motsvarande nedskrivning görs. Skillnaden mellan terminskurs och avistakurs periodiseras över terminskontraktets löptid och redovisas som upplupen ränteutäkt.

Certifikat värderas kollektivt enligt lägsta värdets princip (LVP). Det innebär att om kollektivet certifikat har ett bokfört värde som är högre än verkligt värde görs erforderlig nedskrivning på mellanskillnaden. Upplupen ränta på certifikat redovisas som upplupen intäkt i balansräkningen.

Banktillgodohavanden i utländsk valuta värderas till balansdagens valutakurs.

Värdering skulder

Skulder i utländsk valuta värderas utifrån balansdagens valutakurs.

Beviljade forskningsmedel

Beviljade forskningsmedel redovisas direkt mot fritt eget kapital. Beviljade medel skuldförs vid beslutstillfället.

Eget kapital

Bokfört eget kapital utgörs av bundet och fritt eget kapital. Bundet eget kapital (stiftelsekapital) består av Jubileumsdonationen (Riksbankens donation) och Erik Rönnbergs donationer. Enligt donationsvillkoren ska realvärdet för dessa donationer upprätthållas över tiden. Detta sker genom en årlig avsättning till bundet eget kapital, med ett belopp beräknat utifrån konsumentprisindex utveckling mellan åren. Det bundna egna kapitalet är ej tillgängligt för utdelning.

Fritt eget kapital består av Kulturvetenskapliga donationen och balanserat resultat. För denna donation gäller, som framgår av donationsvillkoren, att dess hela kapital får användas för anslag till forskning. Inom ramen för fritt eget kapital görs emellertid ändå en avsättning för bevarande av donationens realvärde.

Balanserat resultat består av vinstmedel med avdrag för avsättning för bevarande av donationernas realvärden samt för beviljade forskningsmedel. Enligt styrelsebeslut 1992 ska balanserat resultat som lägst uppgå till ett belopp motsvarande tre års utdelning av forskningsmedel i normal omfattning.

Noter (belopp i KSEK)

Not 1.	Utdelningar		
		2011	2010
	Aktier	176 318	149 700
	Alternativa placeringar	25 007	21 552
	Summa	201 325	171 252

Not 2.	Ränteintäkter		
		2011	2010
	Obligationer	86 903	76 025
	Floating rate note	1 139	–
	Vinstandelslån	1 647	3 310
	Aktiekonvertibler	2 001	2 001
	Certifikat	23 920	10 574
	Valutaterminer	14 576	1 765
	Bank	2 769	910
	Summa	132 955	94 585

Not 3.	Resultat fastigheter		
		2011	2010
	Realisationsresultat	–	54 359
	Hysesintäkter	35 750	34 394
	Avskrivningar	–5 468	–5 509
	Återförd nedskrivning	8 000	–
	Övriga kostnader	–18 559	–18 482
	Avsättning till periodiseringsfond	–2 591	–2 250
	Skatt på årets resultat	–2 044	–1 023
	Summa	15 088	61 489

Av fastighetsintäkterna utgör 4 068 (4 048) en beräknad internhyra för stiftelsens egna lokaler. Se även not 11, 14 och 15.

Se även not 11, 14 och 15.

Not 4.	Resultat från avyttring och nedskrivning av finansiella instrument		
		2011	2010
	Realisationsresultat obligationer	–7 125	1 398
	Återföring nedskrivning obligationer	25 828	–
	Nedskrivning obligationer	–	–25 828
	Realisationsresultat aktier	121 322	401 524
	Återföring nedskrivning aktier	188 379	222 124
	Nedskrivning aktier	–428 019	–188 379
	Realisationsresultat hedgefonder	55 528	–
	Återförd nedskrivning fastighetsfond	9 252	12 041
	Nedskrivning fastighetsfond	–4 648	–9 252
	Realisationsresultat Sveafastigheter Fund III	–66	–
	Återförd nedskrivning Sveafastigheter Fund III	281	–
	Nedskrivning Sveafastigheter Fund III	–446	–281
	Summa	–39 714	413 347

Not 5.	Valutakursresultat m.m.		
		2011	2010
	Valutakursresultat orealiserat	-437	-7 636
	Valutakursresultat valutaterminer	-15 934	68 589
	Återföring nedskrivning valutaterminer	-	1 308
	Nedskrivning valutaterminer	-6 911	-
	Summa	-23 282	62 261

Not 6.	Finansiella kostnader		
		2011	2010
	Depåavgift	660	632
	Övriga finansiella kostnader	3 018	3 495
	Summa	3 678	4 127

Not 7.	Löner, andra ersättningar och sociala kostnader		
		2011	2010
	Löner och andra ersättningar		
	Styrelse och verkställande direktör	3 247	2 827
	Övriga anställda	11 795	11 537
	Summa	15 042	14 364
	Sociala kostnader	8 225	9 039
	– varav pensionskostnader	3 024	3 739

Av pensionskostnader avser 697 (775) styrelse och verkställande direktör.

Not 8.	Medelantal anställda		
		2011	2010
	Kvinnor	10,8	11,1
	Män	6,0	6,1
	Summa	16,8	17,2

Not 9.	Sjukfrånvaro 2011		
		Korttids- frånvaro	Långtids- frånvaro
	Kvinnor	0,25 %	0,00 %
	Män	0,45 %	0,00 %
	Summa	0,41 %	0,00 %

Not 10.	Ersättning till revisorer (inkl. moms)		
		2011	2010
	PwC (intern revision)		
	Revisionsuppdraget	250	206
	Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	35	11
	Skatterådgivning	17	45
	Riksrevisionen (extern revision)		
	Revisionsuppdraget	287	225
	Summa	589	487

Not 11.	Räntekostnader		
		2011	2010
	Bank	3	2
	Valutaterminer	183	1 706
	Fastigheter	1 306	1 030
	Summa	1 492	2 738

Not 12.	Förändring av eget kapital till marknadsvärde före beviljade forskningsmedel		
		2011	2010
	Årets resultat	247 319	761 700
	Förändring av ej realiserade vinster, se nedan	-700 773	238 071
	Summa förändring av eget kapital till marknadsvärde före beviljade forskningsmedel	-453 454	999 771

	Förändring av ej realiserade vinster			
		2011	2010	Förändring
	Fastigheter	483 208	441 240	41 968
	Obligationer	10 056	0	10 056
	Floating rate note	307	0	307
	Aktier	552 743	1 228 317	-675 574
	Hedgefonder	112 604	179 830	-67 226
	Certifikat	138	0	138
	Valutaterminer	0	10 442	-10 442
	Summa	1 159 056	1 859 829	-700 773

Se även not 24.

Not 13.	Avsättning för bevarande av realvärden
Genomsnittsvärdet för konsumentprisindex 2011 uppgår till 311,43. Motsvarande indexvärde för 2010 är 303,46. Mellan 2010 och 2011 ökade således konsumentprisindex med 2,6264 %. Det uppindexerade reala stiftelsekapitalet (bundet eget kapital) ska därför ökas med $2\,588\,800 \times 0,026264 = 67\,992$ medan Kulturvetenskapliga donationen (fritt eget kapital) ökas med $1\,872\,066 \times 0,026264 = 49\,168$. Se vidare not 23 och 24.	

Not 14.	Fastigheter		
		Bokfört värde	Marknadsvärde ¹⁾
	Styrpinnen 23, Stockholm	124 881	167 000
	Brännaren 7, Stockholm	14 042	78 000
	Sländan 2, Stockholm	6 707	60 000
	Rekryten 6, Stockholm	22 280	117 000
	Snöclockan 1, Stockholm	18 451	89 000
	Jasminen 4, Stockholm	12 548	54 000
	Apelträdet 5, Stockholm	12 585	46 000
	Hjorten 17, Stockholm	14 743	93 000
	Sånglärkan 12, Stockholm	49 555	55 000
	Summa	275 792	759 000

Fastigheterna ägs till 100 %.

¹⁾ Marknadsvärde för fastigheter baseras på externa värderingar utförda av DTZ.

Not 15.	Fastigheter		
		2011	2010
	<i>Byggnader</i>		
	Ingående anskaffningsvärden	273 428	280 586
	Försäljningar	–	–7 158
	Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	273 428	273 428
	Ingående avskrivningar	–78 087	–75 004
	Försäljningar	–	2 426
	Årets avskrivningar	–5 468	–5 509
	Utgående ackumulerade avskrivningar	–83 555	–78 087
	Ingående nedskrivningar	–18 700	–18 700
	Återförd nedskrivning	8 000	–
	Utgående ackumulerade nedskrivningar	–10 700	–18 700
	<i>Mark</i>		
	Ingående anskaffningsvärden	96 619	101 743
	Försäljningar	–	–5 124
	Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	96 619	96 619
	Ingående nedskrivningar	0	0
	Utgående ackumulerade nedskrivningar	0	0
	Utgående restvärden enligt plan byggnader och mark	275 792	273 260
	Taxeringsvärden, byggnader	266 260	266 260
	Taxeringsvärden, mark	271 545	271 545

Fastigheternas marknadsvärden framgår av not 14. Se även not 3 och 11.

Not 16.	Periodiseringsfonder		
		2011	2010
	Periodiseringsfond tax 2010	2 362	2 362
	Periodiseringsfond tax 2011	2 250	2 250
	Periodiseringsfond tax 2012	2 591	–
	Summa	7 203	4 612

Not 17.	Inventarier		
		2011	2010
	Ingående anskaffningsvärden	4 312	4 478
	Inköp	115	29
	Försäljningar och utrangeringar	–	–195
	Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	4 427	4 312
	Ingående avskrivningar	–4 045	–3 755
	Försäljningar och utrangeringar	–	195
	Årets avskrivningar	–227	–485
	Utgående ackumulerade avskrivningar	–4 272	–4 045
	Utgående restvärden enligt plan	155	267

Not 18.	Obligationer			
	Förfalloår	Nominellt belopp	Bokfört värde	Marknads- värde ¹⁾
	<i>Svenska nominella obligationer</i>			
	2012	180 000	183 724	182 564
	2013	385 000	400 052	400 279
	2014	320 000	341 123	340 796
	2015	530 000	575 702	577 844
	2016	220 000	218 694	227 563
	2017	50 000	51 452	51 757
	Summa	1 685 000	1 770 747	1 780 803

¹⁾ Obligationer marknadsvärderas till verkligt värde. Med verkligt värde avses senaste betalkurs på balansdagen eller om sådan saknas senaste köpkurs.

Not 19.	Aktier			
	<i>Svenska aktier</i>	Antal	Bokfört värde	Marknads- värde ¹⁾
	ABB	150 000	18 369	19 425
	ACAP Invest B	25 000	443	443
	Active properties A	25 000	–	–
	Active properties B	175 000	–	–
	Alfa Laval	300 000	33 777	39 120
	Alliance oil/West Siberian Res	450 000	38 588	38 588
	Astra Zeneca SDB	80 000	24 859	25 280
	Atlas Copco B	1 300 000	170 040	170 040
	Autoliv SDB	200 000	74 655	74 840
	Axfood	100 000	23 375	25 360
	Axis	280 000	30 523	38 780
	B & B TOOLS B	368 725	21 934	22 031
	BE Group	350 000	7 000	7 000
	Beijer Alma AB B	150 000	17 100	17 100
	Betsson AB B	260 000	31 802	39 390
	Billerud	200 000	7 368	11 700
	Biotage A	900 000	4 680	4 680
	Black Earth Farming SDB	480 000	6 648	6 648
	Boliden	273 707	19 379	27 507
	Carnegie	285 000	43	43
	Cloetta B	18 880	612	636
	Electrolux B	240 000	26 328	26 328
	Elekta B	300 000	67 210	89 550
	Ericsson B	2 800 000	197 120	197 120
	Fabege	547 000	29 483	29 483
	Fenix Outdoor B	110 000	6 160	16 830
	G&L Beijer B	199 990	11 295	43 698
	Hennes & Mauritz B	1 300 000	223 821	287 690
	Hexagon AB B	250 000	24 512	25 725
	Investor B	200 000	23 420	25 680
	JM B	275 000	30 800	30 800
	Kappahl Holding AB	1 815 554	10 585	10 893
	Klövern	400 000	10 295	10 360

	Lindab	90	3	3
	Lundin Petroleum	225 000	31 105	38 070
	Meda AB A	150 000	9 856	10 740
	Millicom SDB	50 000	30 000	34 475
	MTG B	151 526	49 822	49 822
	NCC B	150 000	17 117	18 150
	Nordea	3 300 000	167 574	175 725
	Oriflame SDB	100 000	21 740	21 740
	PA Resources (Konvertibel)	18 188 448	13 623	13 623
	Poolia B	386 395	5 487	5 487
	Sandvik	1 200 000	101 340	101 340
	SAS AB	26 666	213	213
	SCA B	350 000	30 889	35 700
	Scania B	1 030 000	105 060	105 060
	SEB A	1 900 000	69 036	76 171
	Skanska B	400 000	45 600	45 600
	SKF B	300 000	37 853	43 680
	SSAB B	760 000	40 128	40 128
	Stora Enso OYJ R	500 000	20 685	20 685
	Swedbank A	950 000	84 311	84 693
	Swedish Match AB	75 000	13 506	18 322
	Svenska Handelsbanken A	400 000	64 331	72 400
	Systemair	250 000	20 285	20 688
	Tele 2 B	600 000	79 023	80 340
	TeliaSonera	4 300 000	196 180	201 111
	Transmode Holding	450 154	24 788	28 810
	WESC	200 000	5 340	5 340
	Volvo B	1 500 000	93 663	112 950
	Vostok Nafta Investment SDB	500 000	13 100	13 100
	Summa svenska aktier		2 583 882	2 836 934
	Utländska aktier			
	Australien			
	ANZ BANK	150 000	21 691	21 691
	Brasilien			
	ITAU Unibanco (American Deposit Receipts)	100 000	12 783	12 783
	Petroleo Brasileiro SA (American Deposit Receipts)	70 000	11 325	11 325
	Vale SA ADR	120 000	17 728	17 728
	Kanada			
	Canadian Natural Resources Ltd	45 000	11 603	11 603
	Toronto Dominion Bank	40 000	20 625	20 625
	Chile			
	Enersis SA (American Deposit Receipts)	70 000	8 500	8 500
	Finland			
	Fortum	73 000	10 735	10 735
	Sponda	400 000	11 070	11 130
	Frankrike			
	BNP Paribas	40 000	10 827	10 827

	LVMH	16 000	11 468	15 610
	Sanofi Aventis	54 000	25 367	27 329
	Total	50 000	17 613	17 613
	Holland			
	KPN	60 000	4 947	4 947
	Hong Kong			
	Cnooc Ltd	800 000	9 636	9 636
	Japan			
	Canon	60 000	318	18 318
	DENA	45 000	9 303	9 303
	Honda Motor	65 000	13 664	13 664
	Komatsu Ltd	70 000	11 275	11 275
	Mitsui Co Ltd	150 000	16 076	16 076
	Nidec Corp.	20 000	11 175	11 926
	NTT Docomo Inc.	2 300	27 243	29 138
	SMC Corp.	11 000	12 232	12 232
	Toshiba Corp.	400 000	11 281	11 281
	Kina			
	ICBC	5 000 000	20 445	20 445
	Mexiko			
	America Movil (American Deposit Receipts)	90 000	14 009	14 009
	Norge			
	DNB Holding ASA	200 000	13 476	13 476
	Subsea 7	70 000	8 942	8 942
	Telenor	150 000	15 360	16 934
	Schweiz			
	ABB LTD N	110 000	13 572	14 282
	Nestlé	154 000	42 347	61 070
	Novartis	114 000	40 889	44 957
	Singapore			
	DBS Group	300 000	18 355	18 355
	Storbritannien			
	Barclays	600 000	11 305	11 305
	BG Group	220 000	29 500	32 410
	BHP Billiton PLC Ord	180 000	33 649	36 169
	Essar Energy	260 000	4 769	4 769
	Glaxo Smith Kline	60 000	8 405	9 449
	HSBC Holdings	223 187	11 730	11 730
	Prudential	200 000	10 216	13 667
	Reckitt Benckiser	90 000	29 780	30 631
	Royal Dutch Shell B	274 000	60 039	71 963
	Standard Chartered	101 250	15 268	15 268
	Tesco	285 000	12 306	12 306
	Vodafone Group	2 720 000	47 556	52 079
	Xstrata	100 000	10 467	10 467
	Sydkorea			
	Hyundai Motor	15 000	13 681	18 978
	POSCO	6 000	13 543	13 543
	Samsung	500	2 534	3 142
	Samsung Electronics (Global Deposit Receipts)	16 500	29 619	52 354

	Tyskland			
	Allianz SE	40 000	26 365	26 365
	BASF AG	80 000	35 289	38 447
	Daimler	76 000	22 990	22 990
	EON	58 000	8 622	8 622
	Fresenius Medical Care	30 000	11 434	14 046
	Siemens	34 000	22 420	22 420
	USA			
	3M	45 000	23 104	25 330
	Abercrombie & Fitch Co	42 000	14 128	14 128
	Accenture PLC	35 000	12 085	12 831
	Apache Corp.	35 000	21 835	21 835
	Apple Inc.	17 000	34 420	47 419
	AT&T Inc.	115 000	21 531	23 951
	Baker Hughes Inc.	45 000	15 075	15 075
	Baxter	43 000	14 654	14 654
	Berkshire Hathaway B	27 000	14 189	14 189
	Blackstone	189 221	18 258	18 258
	Caterpillar	25 000	10 553	15 600
	Citigroup	80 000	14 497	14 497
	Coca-Cola Co	122 000	42 874	58 792
	Colgate Palmolive	49 000	24 209	31 180
	Conocophillips	108 000	37 374	54 203
	Cooper Industries	50 000	14 378	18 647
	Deere & Co	50 000	17 789	26 637
	EMC	95 000	12 225	14 093
	General Electric	400 000	41 674	49 341
	Google Inc.	9 500	35 839	42 261
	Hewlett Packard	40 000	7 097	7 097
	IBM	17 000	14 931	21 529
	Intel	90 000	11 697	15 032
	Johnson & Johnson	80 000	33 605	36 134
	JP Morgan Chase	250 000	57 251	57 251
	Kraft Foods Inc.	110 000	21 556	28 304
	Macys Inc.	128 000	18 839	28 369
	Marathon Oil	135 000	21 777	27 215
	Mc Donalds	73 000	33 473	50 443
	Mead Johnson Nutrition	19 542	5 004	9 250
	Merck US	117 670	30 553	30 553
	Metlife	100 000	21 475	21 475
	Microsoft Corp.	345 000	57 861	61 684
	Mylan Inc.	90 000	13 298	13 302
	Newmont Mining Corp.	25 000	9 947	10 333
	Nike	49 000	21 899	32 523
	Occidental Petroleum Corp.	27 000	17 424	17 424
	Omnicom Group	65 000	19 957	19 957
	Oracle	125 000	22 082	22 082
	Pepsi Co	80 000	34 113	36 558
	Pfizer	383 950	41 827	57 224
	PG&E Corp.	68 000	18 695	19 305
	Praxair Inc.	20 000	10 965	14 725
	Procter & Gamble Co	45 000	18 000	20 675
	Qualcomm	30 000	11 147	11 302
	Starbucks	40 000	8 404	12 675

	Union Pacific	35 000	21 228	25 537
	Walt Disney	125 000	27 772	32 284
	Varian Medical Systems Inc.	40 000	16 490	18 494
	Watson Pharmaceuticals Inc.	30 000	10 893	12 467
	Wells Fargo	120 000	22 778	22 778
	Summa utländska aktier		2 118 096	2 417 787
	Summa aktier totalt		4 701 978	5 254 721

¹⁾ Aktierelaterade värdepapper (inklusive aktiekonvertibler) marknadsvärderas till verkligt värde. Med verkligt värde avses senaste betalkurs på balansdagen eller om sådan saknas senaste köpkurs. Utländska värdepapper värderas utifrån balansdagens valutakurs.

Not 20.	Alternativa placeringar	Antal andelar	Bokfört värde	Marknadsvärde ¹⁾
	<i>Hedgefonder</i>			
	Alcur	325 316	40 000	40 000
	Archipel	25 613	30 000	30 000
	Benros	80 000	50 358	54 176
	Futuris	21 937	40 405	80 474
	Lynx	290 201	47 269	61 162
	Nektar	58 007	99 817	129 118
	Tanglin	57 111	50 000	68 608
	Zenit	1 129	50 000	56 915
	Summa hedgefonder		407 849	520 453
	<i>Vinstandelslån</i>			
	Sveafastigheter Fund II		64 907	64 907
	Sveafastigheter Fund III		38 892	38 446
	Nedskrivning Sveafastigheter Fund III		-446	
	Summa vinstandelslån		103 353	103 353
	<i>Onoterad fastighetsfond</i>			
	Aberdeen	330 397	61 322	56 674
	Nedskrivning Aberdeen		-4 648	
	Summa onoterad fastighetsfond		56 674	56 674
	Summa alternativa placeringar		567 876	680 480

¹⁾ Hedgefonder, vinstandelslån och onoterad fastighetsfond marknadsvärderas till verkligt värde. Med verkligt värde avses det värde som rapporterats från respektive fondförvaltare. Utländska värdepapper värderas utifrån balansdagens valutakurs.

Not 21.	Kortfristiga fordringar		
		2011	2010
	Hysesfordringar m.m.	30	18
	Osäkra hyresfordringar	–	–
	Löneförskott	–	3
	Skattefordran 2009	–	1 659
	Skattefordran 2010	153	594
	Skattefordran 2011	378	–
	Momsfordran	–	–
	Sålida ej betalda värdepapper	19 887	–
	Reseförskott	–	10
	Övriga	37	37
	Summa	20 485	2 321

Not 22.	Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		
		2011	2010
	Upplupna räntor	49 762	45 388
	Förutbetalda kostnader	1 762	1 282
	Summa	51 524	46 670

Not 23.	Eget kapital, bokfört värde				
		Bundet eget kapital ¹⁾	Fritt eget kapital		Eget kapital
			Kulturvetenskapliga donationen	Balanserat resultat	
	Eget kapital 2010-12-31	2 588 800	1 872 066	3 220 390	7 681 256
	Avsättning för bevarande av donationernas realvärde ²⁾	67 992	49 168	–117 160	0
	Årets resultat			247 319	247 319
	Återbetalade forskningsmedel			4 482	4 482
	Beviljade forskningsmedel ³⁾			–332 755	–332 755
	Eget kapital 2011-12-31	2 656 792	1 921 234	3 022 276	7 600 302

Not 24. Eget kapital, marknadsvärde⁴⁾					
		Bundet eget kapital ¹⁾	Fritt eget kapital		Eget kapital
			Kulturvetenskapliga donationen	Balanserat resultat	
	Eget kapital 2010-12-31	2 588 800	1 872 066	5 080 219	9 541 085
	Avsättning för bevarande av donationernas realvärde ²⁾	67 992	49 168	-117 160	0
	Förändring av eget kapital till marknadsvärde			-453 454	-453 454
	Återbetalade forskningsmedel			4 482	4 482
	Beviljade forskningsmedel ³⁾			-332 755	-332 755
	Eget kapital 2011-12-31	2 656 792	1 921 234	4 181 332	8 759 358

¹⁾ Jubileumsdonationen och Erik Rönnbergs donationer.

²⁾ Av förarbetena till Riksbankens donation framgår att donationens realvärde ska upprätthållas över tid. Samma grundläggande bestämmelse gäller för de båda privata donationer som RJ erhållit (Erik Rönnbergs donationer). Se not 13.

³⁾ För beviljade forskningsmedel, se not 30.

⁴⁾ Stiftelsens förmögenhet definieras som eget kapital till marknadsvärde och motsvarar nettoförmögenhet vid värdering av tillgångar och skulder till marknadsvärden. Se även not 12.

Not 25. Certifikat				
	Förfall 2012	Nominellt belopp	Bokfört värde	Marknadsvärde¹⁾
	<i>Kvartal 1</i>	655 000	649 659	649 768
	<i>Kvartal 2</i>	128 000	126 509	126 538
	<i>Kvartal 3</i>	–	–	–
	<i>Kvartal 4</i>	–	–	–
	Summa	783 000	776 168	776 306

¹⁾ Certifikat marknadsvärderas till verkligt värde. Med verkligt värde avses senaste betalkurs på balansdagen eller om sådan saknas senaste köpkurs.

Not 26. Valutaterminer			
	Köpt/såld valuta	Nominellt belopp	Marknadsvärde¹⁾
	<i>Förfallomånad 2012-01</i>		
	SEK/CHF	14 966	256
	SEK/EUR	83 788	1 237
	SEK/GBP	69 413	-1 297
	SEK/JPY	20 405	-664
	SEK/USD	231 637	-6 973
	<i>Förfallomånad 2012-02</i>		
	SEK/CHF	14 968	236
	SEK/EUR	36 015	1 178
	SEK/GBP	34 283	-34
	SEK/JPY	26 908	-32
	SEK/USD	150 836	-1 070
	<i>Förfallomånad 2012-03</i>		
	SEK/CHF	26 965	11
	SEK/EUR	76 456	434

	SEK/GBP	48 213	-116
	SEK/JPY	32 898	-406
	SEK/USD	146 992	329
	Summa	1 014 743	-6 911

¹⁾ Valutaterminer marknadsvärderas till verkligt värde. Med verkligt värde avses senaste betalkurs på balansdagen eller om sådan saknas senaste köpkurs. Om tillgångskollektivet valutaterminer har negativt marknadsvärde redovisas detta som skuld och motsvarande nedskrivning görs.

Not 27. Övriga kortfristiga skulder			
		2011	2010
	Personalens källskatt	979	887
	Förvaltade medel från Vetenskapsrådet	1 385	1 739
	Förvaltade medel för samprojekt	13 358	6 098
	Moms hyror redovisningskonto	331	371
	Övrigt, ej likviderade affärer ingår	69 167	8
	Summa	85 220	9 103

Not 28. Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter			
		2011	2010
	Sociala avgifter	703	648
	Intjänade ej uttagna semesterdagar	1 040	759
	Särskild löneskatt på pensionsförsäkringspremier	680	864
	Upplupna räntor	95	148
	Förutbetald hyresintäkt	3 638	3 225
	Övriga upplupna kostnader, fastigheter	841	603
	Övriga upplupna kostnader	500	180
	Summa	7 497	6 427

Not 29. Ställda säkerheter			
		2011	2010
	För egna avsättningar och skulder		
	Avseende skuld för in-teckningslån och derivat-handel		
	Fastighetsinteckningar	49 371	49 371
	Summa	49 371	49 371

Not 30. Beviljade medel till forskning			
		2011	2010
	Medel från Jubileumsdonationen inkl. Nils-Eric Svenssons fond	134 030	130 078
	Medel från Kulturvetenskapliga donationen	197 925	216 769
	Medel från Erik Rönnbergs donation för forskning om åldrande och åldersrelaterade sjukdomar	600	600
	Medel från Erik Rönnbergs donation för forskning om sjukdomar under de tidiga barnåren	200	200
	Summa	332 755	347 647

För mer detaljerad information, se avsnittet "Översikt över den forskningsstödande verksamheten 2011" (s. 5).

Not 31.	Ansvarsförbindelser		
		2011	2010
	Beviljade anslag att utgå ur kommande års avkastning	4 651	6 329
	Kvarstående åtagande i Sveafastigheter Fund II (vinstandelslån). Åtagandet gäller t.o.m. den 30 juni 2015	3 993	8 360
	Kvarstående åtagande i Sveafastigheter Fund III (vinstandelslån). Åtagandet gäller t.o.m. den 31 mars 2013	95 324	72 218
	Summa	103 968	86 907

Not 32.	Floating rate note			
	Förfalloår	Nominellt belopp	Bokfört värde	Marknadsvärde¹⁾
	<i>Svenska floating rate note</i>			
	2013	50 000	50 000	49 880
	2014	50 000	50 000	49 871
	2016	50 000	50 000	50 556
	Summa	150 000	150 000	150 307

¹⁾ Floating rate note marknadsvärderas till verkligt värde. Med verkligt värde avses senaste betalkurs på balansdagen eller om sådan saknas senaste köpkurs.

Bilaga

Balansposters bokförda värde och jämförande marknadsvärden (KSEK)

	Not	2011-12-31		2010-12-31	
		Bokförda värden	Marknadsvärden	Bokförda värden	Marknadsvärden
Tillgångar					
<i>Anläggningstillgångar</i>					
Materiella anläggningstillgångar					
Fastigheter	14, 15	275 792	759 000	273 260	714 500
Inventarier	17	155	155	267	267
Summa materiella anläggningstillgångar		275 947	759 155	273 527	714 767
Finansiella anläggningstillgångar					
Obligationer	18	1 770 747	1 780 803	1 747 225	1 747 225
Floating rate note	32	150 000	150 307	—	—
Aktier	19	4 701 978	5 254 721	4 453 840	5 682 158
Hedgefonder	20	407 849	520 453	389 600	569 429
Vinstandelslån	20	103 353	103 353	78 072	78 072
Onoterad fastighetsfond	20	56 674	56 674	52 070	52 070
Summa finansiella anläggningstillgångar		7 190 601	7 866 311	6 720 807	8 128 954
Summa anläggningstillgångar		7 466 548	8 625 466	6 994 334	8 843 721
<i>Omsättningstillgångar</i>					
Kortfristiga fordringar	21	20 485	20 485	2 321	2 321
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	22	51 524	51 524	46 670	46 670
Certifikat	25	776 168	776 306	1 095 267	1 095 267
Valutaterminer	26	—	—	—	10 442
Kassa och bank		217 488	217 488	362 422	362 422
Summa omsättningstillgångar		1 065 665	1 065 803	1 506 680	1 517 122
Summa tillgångar		8 532 213	9 691 269	8 501 014	10 360 843
Eget kapital och skulder					
<i>Bundet eget kapital</i>	23, 24				
Stiftelsekapital		2 656 792	2 656 792	2 588 800	2 588 800
<i>Fritt eget kapital</i>	23, 24				
Kulturvetenskapliga donationen		1 921 234	1 921 234	1 872 066	1 872 066
Balanserat resultat		3 022 276	4 181 332	3 220 390	5 080 219
Summa eget kapital		7 600 302	8 759 358	7 681 256	9 541 085
<i>Obeskattade reserver</i>					
Periodiseringsfonder	16	7 203	7 203	4 612	4 612
Summa obeskattade reserver		7 203	7 203	4 612	4 612
<i>Avsättningar</i>					
Avsättningar för pensioner		1 542	1 542	1 589	1 589
Summa avsättningar		1 542	1 542	1 589	1 589
<i>Långfristiga skulder</i>					
Inteckningslån		45 050	45 050	45 050	45 050
Summa långfristiga skulder		45 050	45 050	45 050	45 050
<i>Kortfristiga skulder</i>					
Beviljade ej utbetalda forskningsmedel		775 169	775 169	750 390	750 390
Leverantörsskulder		3 319	3 319	2 587	2 587
Valutaterminer	26	6 911	6 911	—	—

Övriga kortfristiga skulder	27	85 220	85 220	9 103	9 103
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	28	7 497	7 497	6 427	6 427
Summa kortfristiga skulder		878 116	878 116	768 507	768 507
Summa skulder och avsättningar		931 911	931 911	819 758	819 758
Summa eget kapital och skulder		8 532 213	9 691 269	8 501 014	10 360 843
<i>Ställda säkerheter</i>	29	49 371		49 371	
<i>Ansvarsförbindelser</i>	31	103 968		86 907	